ҒАЛАБА БАЙРАМИНГИЗ МУБОРАК!

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети,
Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • 9 май 1974 йил, пайшанба № 108 (15.888). ◆ Баҳоси 2 тийин.

СОВЕТ ХАЛҚИНИНГ БУЮК ЖАСОРАТИ

Генерал-полковник С. Е. БЕЛОНОЖКО
Туркистон ҳарбий округи қўшинлари қўмондони

Совет халқи жаҳон империализмининг зарбдор кучи бўлган гитлерчилар қўшинлари тор-мор этилганлигининг 29 йиллигини коммунистик қурилиш йўлидан дадил одимлар билан бораётган бир пайтда нишонламоқда.

Ғалаба куни ҳамма эрксевар халқларнинг, барча прогрессив инсониятнинг байрамидир. Вақт ўтган сари совет халқининг фашизмни тор-мор келтиришда кўрсатган жасорати улуғворлиги тобора тўларок ва ёрқинроқ намоён бўлмоқда.

Совет кишилари 1941 йилнинг 22 июнини ҳеч қачон унутмайдилар. Шу куни уларнинг тинч меҳнати бузилди, фашистлар Германияси Ватанимиз тупроғига хиёнаткорона бостириб кирди. Уруш биз учун ноқулай шароитда бошланди. Фашистлар Германияси урушдан олдинги йилларда қудратли ҳарбий машинани, улкан жанговар техника ва қурол омборларини вужудга келтирган эди. Германия Европадаги деярли барча мамлакатларни босиб олганлиги натижасида унинг ҳарбий потенциали янада ошиб кетган эди. Германия ва унг иттифоқдош бўлган давлатларнинг 190 дивизияси СССР чегараси орқали ўтди. Бу қўшинлар ихтиёрида деярли 5 минг самолёт, 3 мингдан зиёд танк ва ўзиюрар тўплар, 50 мингга яқин дала артиллерияси ва миномётлари бор эди. Тарихда бошқа бир давлат чегарасини бу қадар катта қўшин ҳеч қачон бузиб ўтмаганди. Совет халқи инсоният душмани бўлган фашизмга қарши ҳаёт-мамот жангига отланди.

Совет — герман фронтида мислсиз жанг 1418 кун давом этди. Бу инсоният тарихида мисли кўрилмаган уруш эди. Совет халқига катта синовдан ўтишга, шаҳар ва қишлоқлари олов ичида қолганини кўришга тўғри келди. Бироқ совет кишиларининг матонатини ҳеч нарса бука олмади. Уларнинг ғалабага ишончи бир дақиқа ҳам сўнмади.

Гитлер ва унинг генераллари СССРга қарши урушни бошлаб, уни ғарбдаги ҳарбий кампаниялар каби яшин тезлигида тугатишга умид боғлаган эдилар. Лекин душман умидлари чиппакка чиқди. Фашистлар Германиясининг армияси «Шарққа юриш» бошлаган кундаёқ ўзини ҳалокатга маҳкум этган эди.

Ватан хавф остида қолганда мамлакатимиз ягона жанговар лагерга айланди. Фронт ва фронт орқаси куч-ғайратини бирлаштириш мақсадида Давлат мудофаа комитети тузилди.

Коммунистик партия давлатнинг барча кучларини душманга зарба беришга сафарбар этди, кўп миллионли совет халқини адолатли урушга отлантирди, адолатли ишимиз ғалабасига ишончни мустаҳкамлади. Коммунистик партия агрессорни тўла тор-мор қилиш учун курашнинг чинакам кенг программасини ишлаб чиқди ва ўзининг бутун фаолиятини шу программани амалга оширишга қаратди.

Душман вақтинча муваффақиятлари билан мақтанаётган бир пайтда партиянинг ақл-заковати ва иродаси, халқнинг фидокорона куч-ғайрати билан ғалаба учун мислсиз куч тўпланди ва тобланди. Партия раҳбарлик қилган ва руҳлантириб турган Совет Қуролли Кучлари душманнинг дастлабки зарбаларини қайтарибгина қолмай, уни тўхтатишга муваффақ бўлди, кейинчалик эса қақшатқич зарба бера бошлади.

Немис-фашист армияси Москва остоналарида бўлган тарихий жангларда биринчи марта қақшатқич зарба еди. Шу тариқа гитлерчилар армиясининг енгилмаслиги ҳақидаги афсона чиппакка чиқарилди, Улуғ Ватан урушининг боришида янги босқич бошланди.

Гитлерчилар Европада иккинчи фронтнинг йўқлигидан фойдаланиб, Москва остоналаридаги муваффақиятсизлик аламини олиш учун 1942 йил ёзида совет—герман фронтининг жанубий қанотида янги катта ҳужумни бошлади. Душман Волга дарёсига ва Кавказга ёриб ўтишга муваффақ бўлди. Лекин Сталинград ва Кавказ тоғлари душман босқинининг сўнгги марраси бўлиб қолди.

Сталинград жанги душманнинг 300 минг кишилик сараланган армиясини қуршаб олиш ва тўла тор-мор қилиш билан якунланди. Сталинград остоналаридаги ғалаба жуда катта ҳарбий ва сиёсий аҳамиятга эга бўлиб, немис босқинчиларини умуман тор-мор қилиш ва уларни совет тупроғидан ҳайдаб чиқаришни бошлаб берди. Бироқ фашист босқинчиларига қарши шафқатсиз кураш ҳали давом этар эди. Гитлерчилар қўлдан бой бериб қўйган стратегик ташаббусни 1943 йил ёзида Курск районида яна ўз қўлларига олишга уриниб кўрдилар. Лекин бу уриниш ҳам барбод бўлди. Курск ёйидаги жангда немис армияси қақшатқич зарбага учрадики, бу зарба бутун фашист Германиясини ларзага келтирди.

Қўшинларимизнинг Курск жангидан сўнг Ленинград яқинида, Украина ва Белоруссияда, Молдавия ва Болтиқ бўйида ўтказган шиддатли ҳужум операциялари натижасида Совет ери тўла озод қилинди. Жанговар ҳаракат мамлакатимиз ташқарисига кўчди. Босқинчиларни тор-мор келтириш ва уларни мамлакатимиз территориясидан қувиб чиқаришга партизанлар ва яширин иш олиб борган совет кишилари бебаҳо ҳисса қўшдилар. Вақтинча босиб олинган территорияларда юз минглаб кишилар душманга қарши шафқатсиз кураш олиб бордилар.

Совет Қуролли Кучлари ўз интернационал бурчини бажаришга — Европа халқларини гитлерчилар зулмидан озод қилишга киришди.

Улкан Берлин жанги урушга якун ясади. Оловли халқа гитлерчилар армияси қолдиқларини бўғиб ташлади. Фашистлар Германияси сўзсиз таслим бўлди.

Фашистлар Германияси устидан ғалаба қозонилгандан сўнг Совет Иттифоқи ўзининг Узоқ Шарқ чегаралари хавфсизлигини таъминлашни кўзлаб ва иттифоқчилик бурчига содиқ бўлиб, қисқа вақт ичида япон Квантун армиясини тор-мор келтирди ва шу тариқа иккинчи жаҳон урушининг тугашини тезлаштирди.

Совет кишилари АҚШ, Англия, Франция ва бошқа давлатлар халқларининг фашизмга қарши курашга қўшган ҳиссасига ҳурмат билан қарайдилар. Лекин Фашистлар Германиясини тор-мор этишда совет халқи ва унинг шонли Қуролли Кучлари ҳал қилувчи роль ўйнади. СССР чинакам буюк ғалабага эришди.

Совет халқининг жаҳоншумул тарихий ғалабаси Совет давлат тузуми ҳаётийлигининг энг ишончли далили бўлди, Октябрь ғалабаларини ҳимоя қилган Совет Иттифоқи халқлари дўстлигининг қудратини намойиш қилди. Уруш йилларида мамлакатимиздаги барча миллатлар ва элатларнинг ўғил ва қизлари ватанпарварлик намуналарини кўрсатдилар.

Улуғ Ватан уруши йилномасига орденли Ўзбекистон ўғил ва қизлари ҳам шонли саҳифалар ёздилар. Урушнинг дастлабки кунлариданёқ республиканинг минглаб меҳнаткашлари фронтга юборишни сўраб ариза бердилар. 1941 йил июлидагина республика ҳарбий комиссариатларига 14 мингта ариза тушди.

Ўзбекистон партия ташкилоти ўн минглаб коммунист ва комсомолларни Қизил Армияга юборди. 1941 йил июлидан 1942 йил охиригача 23 минг 860 коммунист фронтга юборилди.

Кўп минглаб ўзбеклар ва Ўзбекистонда яшайдиган бошқа халқлар Улуғ Ватан уруши фронтларида яшайдиган бошқа халқлар Улуғ Ватан уруши фронтларида мардона жанг қилдилар. Ўзбекистоннинг 120 мингдан зиёд ўғил ва қизлари қаҳрамонона ишлари учун орден ва медаллар билан мукофотланди. 69 кишига Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвони берилди. 33 киши Шуҳрат орденларининг тўла кавалери бўлди. Ўзбек жангчилари, Ватанимиздаги барча халқлар жангчилари билан елкама-елка туриб жонажон Москвани, революция бешиги Ленинградни ҳимоя қилдилар, Сталинград деворлари ёнида жанг қилдилар, фашист ваҳшийларини уларнинг инида — Берлинда яксон қилдилар.

Станоклар ёнидан кетмай, колхоз ва совхоз далаларида чарчаш нималигини билмай меҳнат қилган кишиларнинг фидокорлиги жангчиларимиз ва шонли партизанларимиз мардлигидан қолишмайди.

Уруш йилларида Ўзбекистон фронтга 1010 самолёт, 8243 автомотор, 137 миллион дона снаряд ва мина, 154 миллион авиабомба етказиб берди. Ўзбекистон шу йиллар давомида 3 миллион 588 минг тонна пахта, 1 миллион 87 минг тонна дон, 482 минг тонна картошка, 57 минг 444 тонна мева ва узум, 159 минг 300 тонна жун етказиб берди. Ўзбекистон меҳнаткашларининг ватанпарварлиги уруш йилларида хилма-хил шаклларда намоён бўлди. Мудофаа фондига ихтиёрий равишда маблағ топшириш, жангчилар учун иссиқ кийимлар тўплаш, етим қолган болалар тўғрисида ғамхўрлик ана шу ватанпарварликнинг кўринишларидир.

Фашизм устидан қозонилган ғалаба марксизм-ленинизм идеялари ҳаётбахш кучининг тантанаси эди. Совет кишиларининг ғоявий эътиқоди мислсиз қийинчиликларни енгиб ўтишда уларга ёрдам берди, ўлмас жасоратга чорлади.

Ҳозирги авлод ҳам, келажак авлод ҳам, халқимиз матонати, Совет Армияси ва Ҳарбий-Денгиз Флоти жангчиларининг жасорати олдида таъзим қилади.

Партия ва халқимиз ўтган уруш тажрибаси ва сабоқларини, ҳозирги халқаро вазиятни, тинчлик душманларининг агрессив планларини ҳисобга олиб, СССР Қуролли Кучларининг куч-қудратини, Ватанимиз мудофаа қобилиятини ошириш ва мустаҳкамлаш тўғрисида ҳамиша ғамхўрлик қилмоқдалар. Ҳозирги вақтда бизнинг Қуролли Кучларимиз шундай қудратга эгаки, халқимизнинг муваффақиятларини ишончли ҳимоя қилишга, бошқа социалистик мамлакатлар билан биргаликда ҳар қандай агрессорни яксон қилиб ташлашга қодирдир. Жумладан, Коммунистик партия теварагига маҳкам жипслашган туркистонлик жангчилар ҳам КПСС XXIV съездида баён қилинган «Халқ томонидан яратилган ҳамма нарса ишончли ҳимоя қилиниши керак» деган шиорга амал қилиб яшамоқдалар ва меҳнат қилмоқдалар.

ЧССРНИНГ МИЛЛИЙ БАЙРАМИ МУНОСАБАТИ БИЛАН

Л. И. Брежнев, Н. В. Подгорний, А. Н. Косигин ўртоқлар Чехословакия Социалистик Республикасининг миллий байрами — мамлакат фашист босқинчилардан озод этилган куннинг 29 йиллиги муносабати билан ЧССР раҳбарлари Густав Гусак, Людвик Свобода, Любомир Штроугал ўртоқларга табрик телеграммаси йўлладилар.

1945 йилнинг тўққизинчи май куни Совет Армияси билан Чехословакия ватанпарварларининг қаҳрамонлиги, дейилади телеграммада, Чехословакия диёрига миллий озодлик келтирди. Гитлерчилар - фашизми зулмидан озод бўлиш туфайли меҳнаткашлар ЧКП раҳбарлигида мамлакатни ривожлантиришнинг социалистик йўли учун кенг миқёсда кураш бошлаш имконига эга бўлдилар, бу кураш 1948 йил февралида ҳал қилувчи ғалаба билан тугалланди.

Ишчилар, деҳқонлар, халқ зиёлилари социалистик тузумни барпо этиб, шу тариқа ўзларининг туб миллий орзу-умидларини ва манфаатларини рўёбга чиқармоқдалар. Социализм янги социал муносабатларни, халқ хўжалигини муттасил юксак суръатлар билан ўстиришни, аҳолининг моддий ва маданий даражасини юксалтиришни, чехлар билан словаклар ўртасидаги қардошлик алоқаларини мустаҳкамлашни таъминлаб бермоқда. Чехословакия дунёдаги илғор, иқтисодий жиҳатдан ривожланган мамлакатларнинг бирига айланди.

ЧССР социалистик ҳамдўстликдаги бошқа мамлакатлар билан ҳар томонлама ҳамкорликни кенгайтириб, халқаро майдонда ўз манфаатларини пишиқ-пухта таъминламоқда, Европада ва бутун дунёда кескинликни юмшатишни мустаҳкамлашга муносиб ҳисса қўшмоқда, турли социал тузумдаги давлатларнинг муносабатларида тинч-тотув яшаш принципларини амалга ошириш учун, барча халқлар ўртасида тенг ҳуқуқли ҳамкорлик учун, уларнинг миллий ва социал озодлик иши учун курашга муносиб ҳисса қўшмоқда. Социалистик Чехословакиянинг актив ташқи сиёсий фаолияти туфайли унинг халқаро обрў-эътибори ўсиб бормоқда.

Фашизмга қарши биргаликда олиб борилган жангларда, жаҳон социалистик системасининг халқаро позицияларини мустаҳкамлаш учун курашда тобланган Совет—Чехословакия дўстлиги социализм ва тинчлик манфаатларига жуда яхши хизмат қилмоқда, деб таъкидланади телеграммада. Совет Иттифоқи Коммунистик партияси, совет халқи Чехословакия меҳнаткашлари билан марксизм-ленинизм ва социалистик интернационализм принциплари асосида ривожланиб бораётган қардошлик муносабатларини юксак қадрлайдилар.

Совет раҳбарлари комил ишонч билдириб айтдиларки, дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисида 1970 йил 6 майда тузилган Совет—Чехословакия шартномасида мустаҳкамланган ана шу муносабатлар бундан буён ҳам мамлакатларимизнинг ва бутун социалистик ҳамдўстликнинг бахт-саодати йўлида муваффақиятли равишда ривожлана беради.

(ТАСС).

Т. Живков ва С. Тодоров ўртоқлар Москвага келдилар

Болгария Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари, Болгария Халқ Республикаси Давлат Кенгашининг Раиси Т. Живков ва Болгария Компартияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Болгария Халқ Республикаси Министрлар Советининг раиси С. Тодоров қисқа муддатли дўстлик визити билан 8 майда Москвага келдилар.

БХР ва СССР Давлат байроқлари билан безатилган Внуково аэродромида ҳурматли меҳмонларни КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин, КПСС Марказий Комитетининг секретари К. Ф. Катушев, КПСС Марказий Комитетининг аъзолари Н. К. Байбаков, Б. П. Бугаев, К. В. Русаков, Н. Н. Родионов, кутиб олдилар.

Кутиб олувчилар орасида БХРнинг СССРдаги элчиси Д. Жулев ва элчихонанинг дипломатик ходимлари бор эдилар.

(ТАСС).

ЯКДИЛЛИК ВАЗИЯТИДА

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ДЕПУТАТЛИГИГА НОМЗОДЛАР РЎЙХАТГА ОЛИНМОҚДА

Мамлакатда СССР Олий Советининг Иттифоқ Советига ва Миллатлар Советига сайлов ўтказувчи округ сайлов комиссияларининг мажлислари бўлиб ўтмоқда. Комиссияларнинг аъзолари шу сайлов округидан овозга қўйилишга розилик берган депутатликка номзодларни якдиллик вазиятида рўйхатга олмоқдалар.

СССР Олий Совети Иттифоқ Советига сайлов ўтказувчи Москва областидаги Люберци сайлов округининг округ сайлов комиссияси Люберци шаҳар партия комитети биносида ўтказиладиган мажлисига тўпланди. Комиссия раиси, Ухтомский номидаги қишлоқ хўжалиги машинасозлиги заводининг формовшиги А. И. Капирин КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, КПСС Марказий Комитетининг секретари П. Н. Демичев КПСС Марказий Комитети аъзоларининг округ сайлов комиссияларига йўллаган Очиқ хатида Люберци сайлов округидан СССР Олий Совети Иттифоқ Совети депутатлигига овозга қўйилишга розилик берганлигини маълум қилди.

Мажлисда корхоналар, совхозлар ва жамоат ташкилотларининг вакиллари сўзга чиқиб, ўз коллективларининг топшириғига мувофиқ П. Н. Демичевни СССР Олий Совети депутатлигига номзод қилиб рўйхатга олиш тўғрисида таклиф киритдилар.

Комиссия КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, КПСС Марказий Комитетининг секретари **Петр Нилович Демичевни Люберци** сайлов округидан СССР Олий Совети Иттифоқ Совети депутатлигига номзод қилиб рўйхатга олиш тўғрисида бир овоздан қарор қабул қилди.

СССР Олий Совети Миллатлар Советига сайлов ўтказувчи Белоруссия ССР Брест сайлов округи округ сайлов комиссиясининг мажлиси бўлди. Мажлисни комиссия раиси, Белоруссия Компартияси Брест шаҳар комитетининг секретари А. В. Гриденко очди. У КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Белоруссия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари П. М. Машеров Брест сайлов округидан СССР Олий Совети депуталигига овозга қўйилишга розилик берганлигини маълум қилди.

Мажлисда сўзга чиққан комиссия аъзолари П. М. Машеровни депутатликка номзод қилиб рўйхатга олиш тўғрисида таклиф киритдилар.

Мажлис қатнашчилари КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Белоруссия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари **Пётр Миронович Машеровни Брест** сайлов округидан СССР Олий Совети Миллатлар Совети депутатлигига номзод қилиб рўйхатга олиш тўғрисида бир овоздан қарор қабул қилдилар.

Калинин шаҳрида СССР Олий Совети Миллатлар Советига сайлов ўтказувчи Калинин сайлов округи округ сайлов комиссиясининг мажлиси бўлди.

Комиссия раиси — Калинин шаҳридаги болалар адабиёти полиграфия комбинатининг бош инженери А. Ф. Батанова бундай деди: Округимизга кирувчи Калинин, Новгород ва Псков областларининг меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, КПСС Марказий Комитетининг секретари Б. Н. Пономарев депутатликка номзод бўлишга розилик билдирганлигини округ сайлов комиссияларига йўлланган Очиқ хатдан билиб олдилар. Б. Н. Пономарев номзодини рўйхатга олишни таклиф қиламан.

(Давоми иккинчи бетда).

СССР МУДОФАА МИНИСТРИНИНГ БУЙРУҒИ

1974 йил 9 май — № 104 — Москва шаҳри.

Солдат ва матрос, сержант ва старшина, прапоршчик ва мичман ўртоқлар!

Офицер, генерал ва адмирал ўртоқлар!

Армия ва Флот ветеранлари, Улуғ Ватан урушининг барча қатнашчилари, ўртоқлар!

Бугун совет халқи, СССР Қуролли Кучларининг жангчилари, қардош социалистик мамлакатларнинг меҳнаткашлари, бутун тараққийпарвар инсоният ғалаба кунини — Фашистлар Германияси тор-мор қилинганлигининг йигирма тўққиз йиллигини тантанали равишда нишонламоқдалар.

Улуғ Ватан уруши Совет давлати ва унинг Қуролли Кучлари учун даҳшатли синов бўлди. Коммунистик партия раҳбарлигида Ватанимиз халқлари бу синовдан шараф билан ўтдилар, империализмнинг зарбдор кучларига қарши олиб борилган шиддатли курашда ўзларининг революцион ғалабаларини қаттиқ туриб ҳимоя қилдилар, дунё халқларини фашистлар асоратидан омон сақлаб қолдилар, бир қанча мамлакатларга озодлик, мустақиллик ва социал тараққиёт йўлини очиб бердилар.

Улуғ Ватан урушидаги тарихий ғалаба социалистик ижтимоий ва давлат тузумининг афзалликларини ва қудратли ҳаётий кучини, марксизм-ленинизм идеологиясининг тантанасини яққол намойиш қилиб кўрсатди.

Урушдан кейинги йилларда Совет Иттифоқи урушнинг оғир оқибатларини бартараф этиб, коммунистик қурилишнинг ҳамма соҳаларида жуда катта ютуқларга эришдилар. Эндиликда халқимиз КПСС XXIV съезди тарихий қарорларини муваффақиятли равишда амалга оширмоқда. Мамлакатимиз меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитети 1973 йил декабрь Пленумининг қарорларига, КПСС Марказий Комитетининг партияга, совет халқига Мурожаатига жавобан тўққизинчи беш йилликнинг тўртинчи, белгиловчи йили планларини муддатидан аввал бажариш учун бошланган Бутуниттифоқ социалистик мусобақасига актив қўшилдилар. Улар камроқ чиқим қилиб, мамлакатга кўпроқ, сифатлироқ маҳсулот беришга қаттиқ бел боғладилар.

Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XXIV съезди таклиф этган ташқи сиёсат программаси қардош социалистик мамлакатлар билан мустаҳкам ҳамжиҳатликда изчиллик ва активлик билан амалга оширилмоқда. Бу программани рўёбга чиқариш соҳасида КПСС Марказий Комитети, унинг Сиёсий бюроси ва шахсан КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев сабот билан ўтказган самарали иш Ватанимизнинг халқаро обрў-эътиборини янада оширишга, социалистик ҳамдўстликни мустаҳкамлашга, халқаро вазиятда ижобий силжишлар бўлишига олиб келди.

Империализмнинг агрессив доиралари тарих сабоқларини инкор этиб, жаҳон майдонида янги сиёсий иқлимни қарор топтиришга халақит беришга уринмоқдалар, халқаро кескинликни юмшатишга қаршилик қилмоқдалар. Шуни ҳисобга олиб, Коммунистик партия билан Совет ҳукумати, барча совет кишилари тинчлик душманларининг кирдикорларини сергаклик билан кузатиб турибдилар, мамлакат мудофаасини лозим бўлган даражада сақлаш тўғрисида доимий ғамхўрлик қилмоқдалар.

Коммунистик партия раҳбарлик қилаётган, қаҳрамонона жанговар анъаналарга содиқ бўлган Совет Қуролли Кучлари Варшава Шартномасига аъзо бўлган мамлакатларнинг армиялари билан ягона бир сафда туриб, давлатимизнинг ва бутун социалистик ҳамдўстликнинг хавфсизлигини сергаклик билан пухта муҳофаза қилмоқдалар, Ватаннинг ҳар қандай буйруғини бажаришга ҳамиша тайёр бўлиб турибдилар.

Армия ва Флотнинг шахсий составини, Улуғ Ватан урушининг барча қатнашчиларини ғалаба байрами билан табриклайман ва қутлайман!

Фашистлар Германияси устидан қозонилган ғалабанинг 29 йиллигини нишонлаш юзасидан **БУЮРАМАН:**

Бугун, 9 май куни, маҳаллий вақт билан соат 21 да Ватанимиз пойтахти — қаҳрамон шаҳар Москвада, иттифоқдош республикаларнинг пойтахтларида, қаҳрамон шаҳарлар — Ленинград, Волгоград, Севастополь, Одесса, Новороссийск, Керчда, қаҳрамон қалъа — Брестда, шунингдек, Мурманск, Свердловск, Новосибирск, Хабаровск, Владивосток шаҳарларида тўплардан бир йўла ўттиз марта ўқ отиб салют берилсин.

Ватанимиз озодлиги ва мустақиллиги йўлидаги жангларда ҳалок бўлган қаҳрамонларга абадий шон-шарафлар бўлсин!

Яшасин улуғ совет халқи ва унинг шавкатли Қуролли Кучлари!

Яшасин барча ғалабаларимизнинг илҳомчиси ва ташкилотчиси — Совет Иттифоқи Коммунистик партияси!

СССР мудофаа министри,
Совет Иттифоқи Маршали

А. ГРЕЧКО.

АРГЕНТИНА ҲУКУМАТ ДЕЛЕГАЦИЯСИ ЖЎНАБ КЕТДИ

Аргентина экономика министри Х. Хельбард бошчилигидаги Аргентина ҳукумат делегацияси 8 майда Москвадан жўнаб кетди.

Делегация олиб борган музокаралар чоғида Совет — Аргентина ҳамкорлигига доир кўпгина масалалар, шу жумладан, савдо-иқтисодий ва бошқа соҳалардаги ҳамкорликни кенгайтириш масалалари муҳокама қилинди, шунингдек савдо-иқтисодий ва илмий-техникавий ҳамкорлик масалалари билан шуғулланувчи аралаш Совет—Аргентина комиссиясини тузиш тўғрисида протокол имзоланди.

(ТАСС).

А. А. ГРОМИКО ҚАЙТИБ КЕЛДИ

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико 7 май куни Москвага қайтиб келди. (ТАСС).

Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартияси 50 йил

Андижон области ҳафталиги

ЁРҚИН ЙЎЛ

Мақтаниш эмас, бу колхоз ўтмишининг жонли гувоҳиман. Шу қишлоқда туғилиб, шу ерда ўсдим. Коллективлаштириш иштирокчисиман, ҳаётнинг аччиғини ҳам, чучугини ҳам тотдим. Қирқ йилдан буён шу колхозга раислик қиламан. Қишлоғимнинг бугунги жамолига боқиб туриб беихтиёр ўтмишни эслайман, бахтимиз учун курашиб қурбон бўлган ҳамқишлоқларимни ўйлайман. Ҳаётингга суронли йиллар бўронидай кириб келган ва чуқур из қолдирган воқеалар бир умр хотирангдан кўтарилмайди.

Инқилобга қадар қишлоғимиз хароба жой эди. Бу ерда саройлар, савдо дўконлари, чойхоналар, масжидлар бўлган. Бойлар қишлоқ аҳолисини эзган, зулукдай сўришган. Барча ер қишлоқдаги Абдураҳмонбой, Даминбой, Аҳмадали, Алибойвачча, Абдужалилбой, Мулла Соткинбой, Ғойназар Ҳожи ва бошқа бойларнинг қўлида эди. Ерлар ботқоқлик, захкаш эди. Шолидан бошқа экин экилмаган. Деҳқонлар мардикорлик, чоракорлик қилишар, ердан фойдаланганлиги учун ҳосилнинг тўртдан уч қисмини бойларга беришарди.

1917 йили подшо тахтдан ағдарилганлиги ҳақидаги хушхабар бизнинг қишлоққа ҳам етиб келди. Деҳқонлар дадилланди. Бутун қишлоқ бойларга қарши бош кўтарди. Лекин деҳқон кулбасига бахт осонлик билан кулиб боқмади. Қишлоққа босмачилар тўдаси ёпирилди. Кураш кескинлашди. Бойларни бўйсундириш учун 8 йил керак бўлди. 1925 йили қишлоғимизга Ўзбекистон оқсоқоли Йўлдош Охунбобоев келди. Пойтуғ станциясида катта митинг ўтказди. Одамларга йўл-йўриқлар кўрсатди. Шундан кейин 12 та бойнинг 40 танобдан ортиқ ери камбағал деҳқонларга бўлиб берилди.

Жангу-жадал кунлари тамом бўлди. Янгича ҳаёт бошланди. Ўшанда деҳқонлар мол-мулкларини қандай бирлаштирганини эслайман. Акт тузилди. Лекин уни қандай имзолаш керак? Ахир, ҳаммамиз саводсизмиз-ку, йўлини топдик. Ўнг қўлимизнинг бошмолдоғини сиёҳга ботириб, қоғозга муҳр босдик.

1927 йили колхоз туздик. Унга Йўлдош Охунбобоев номи берилди. Колхозга Абдураҳмон деган одам раис бўлди. У кўпни кўрган, колхоз тузумининг моҳиятини тушунган одам эди. Колхозга 150 батрак аъзо бўлиб кирди. Колхознинг 200 гектар ери, 20 та оти, 5 қўш ҳўкизи бўлган. Бундан деҳқонлар ғоят хурсанд эдилар. Чунки бойларникида иш оғир, даромад насия эди. Ноинсоф бойлар кунига бир маҳал овқат беришарди. Одамлар шунга ҳам кўниб келишган. Бошқа иложи бўлмаган. Шунга қараганда, колхоздаги шароит минг марта яхши, оз бўлса ҳам от бор, ҳўкиз бор. Ҳукумат текинга уруғлик, озиқ-овқат бериб турибди. Ҳаммаси беминнат.

Колхоз пахта, сабзавот, шоли экди. Уни яхши парвариш қилди. Ҳар гектар ердан 7 центнердан пахта ҳосили олинди. Шундан кейин қишлоқнинг ҳар бир маҳалласида биттадан — 8 та колхоз тузилди. Жаҳонобод маҳалласида Будённий номли, Бозор боши маҳалласида «Қизил Ўзбекистон», Эски бозор маҳалласида «Коммунизм», Бешлик маҳалласида «Янги турмуш», Акмал Икромов номли, Кулол маҳалласида «Бирлик», «Лочин», «Ғалаба» деган колхозлар тузилди. Кўп ўтмай бу колхозларнинг бари бирлаштирилди.

Колхоз дастлаб техникасиз иш олиб борди. Кейин «Фордзон» трактори сотиб олинди. Бутун қишлоқ одамга тўлиб кетди. Ҳамма «Ё-пирай» деб ёқасини ушлар, тракторга мўъжиза деб қарарди. Ёқубжон Исмоилов тракторнинг рулига ўтирди. Зайнобиддин Эрназаров унга ёрдамчи бўлди. Икки азамат ишни дўндириб ташлади. Бир ҳафтада ҳамма ерни ҳайдаб қўйди. Деҳқоннинг юзига табассум югурди, тракторнинг қудратига тан бермаган одам қолмади. Ўша маҳалда мен колхоз комсомол ячейкасининг саркотиби эдим. Кейин раис ўринбосари, ҳосилот советининг раиси, пахта пунктининг мудири бўлиб ишладим.

1934 йили мени колхозга раис қилиб сайлашди. Ернинг захини қочириш мақсадида зовурлар, коллекторлар қазилди. Янги ерлар очилди. Пахта майдонлари кенгайтирилди. 1936 йили колхоз 35 центнердан ҳосил кўтарган эди. 1939 йилга келиб ҳосилдорлик гектар бошига 37,5 центнерга етди. Шу йили Катта Фарғона каналини қазиш бошланди. Каналда оғир участкалардан бири бизга тушди. Чаёнқўрғон участкасида кўп қийналганмиз. Чаён шу қадар кўп эдики, оёқ босгани жой тополмасдик. Шунга қарамасдан колхозимиз ўз чекига тушган ерни биринчилар қаторида қазиб тамомлаган.

Уруш ғалаба билан тугади. Колхозда ҳам тинч, осойишта ҳаёт бошланди. 1948 йилда қишлоқдаги майда колхозлар қўшилиб йириклаштирилди.

Колхоз шу тариқа камол топди. Унинг қиёфаси таниб бўлмас даражада ўзгарди. Экин майдони кенгайди. Дастлаб 200 гектар ерда деҳқончилик қилган бўлсак, ҳозир 2930 гектар экин майдонига эгамиз. Колхоз беш йилда 30 минг тонна пахта етиштириши керак эди. Уч йилда 27 минг тонна пахта берди. Бу йил беш йиллик планни бажариб, ўнинчи беш йиллик ҳисобига 6 минг тонна пахта топширамиз. Ўтган йили колхоз 2140 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 41,5 центнердан «оқ олтин» йиғиб олди. Бу йил ҳосилдорлик гектар бошига 45 центнерга етказилади.

Колхоз даромади кўпайди. Бир йилда 5,5 миллион сўм даромад олмоқдамиз. Беш йилда 17 миллион сўм даромад қилиш мўлжалланган эди. Уч йилда 16 миллион сўм даромад қилдик. Беш йилликнинг охиригача олинган даромад 26 миллион сўмга боради.

Даромаднинг ортиши колхозни обод қилиш, турмуш маданиятини яхшилаш имконини берди. Колхоз қишлоғи бош план асосида қайта қурилмоқда. Қишлоқда 1850 хўжалик бор. Шундан 1520 хўжалик янги уйларга кўчиб кирди. Қолган 330 хўжаликка уй қурилса, қишлоқни қайта қуриш тугалланади. Бу ишни яқин икки йилда тамомлаймиз.

Колхоз қишлоғи тўла электрлаштирилди ва радиолаштирилди. Барча хонадонларга водопровод кириб борган. Автомат-телефон станцияси қишлоқ аҳолиси хизматида. 1300 хўжалик газдан фойдаланмоқда. Асосий йўлларга асфальт ётқизилган, четларига чинорлар ўтқазилган. Колхозда 1000 кишилик маданият саройи, 2,5 минг кишилик ёзлик кинотеатр бор. 8 та мактабда қишлоқ аҳолисининг 8 мингдан зиёд фарзанди таълим олмоқда. Тағин 1,5 минг ўринли мактаб қурамиз.

Колхозда 4 новвойхона, 12 та магазин бор. Маиший комбинат меҳнаткашларга намунали хизмат қилмоқда. 3 та мактабгача болалар муассасасида 265 ўғил-қиз тарбияланмоқда. 2 та соғлиқни сақлаш пункти, туғуруқхона бор. Қишлоқда 5 минг киши сиғадиган стадион қурилди. Ҳамма бригада типовой дала шийпонига эга. Буларнинг ҳаммаси совет тузумининг шарофати.

Халқимизнинг ҳиммати баланд. Ҳар бир байрамга муносиб совға тайёрламаса кўнгли тўлмайди. Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллик тўйига арзигулик тўёна тайёрлаш ҳамманинг эзгу нияти. Биз ҳам ана шу орзуларни рўёбга чиқариш учун мусобақа бошладик.

Абдусамад ТИЛЛАБОЕВ,
Андижон область, Избоскан районидаги «Партия XX съезди» колхозининг раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

А. А. ГРОМИКО ПРЕЗИДЕНТ МАКАРИОС ҲУЗУРИДА БЎЛДИ

НИКОЗИЯ, 7 май. (ТАСС). КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико бугун Кипр Республикасининг президенти Архиепископ Макариос ҳузурида бўлиб, у билан дўстона суҳбат қилди.

Суҳбат чоғида СССР билан Кипр ўртасидаги муносабатлар масалалари юзасидан ҳам, шунингдек ҳар иккала мамлакатни қизиқтирувчи баъзи бир халқаро проблемалар юзасидан ҳам фикрлашиб олинди. Шундай проблемалар орасида Яқин Шарқдаги аҳволни бартараф этиш проблемаси ҳам тилга олинди.

Президент Макариос Совет Иттифоқининг Кипр масаласидаги позицияси учун ҳамда Кипр Республикасининг миллий мустақиллигини ва суверенитетини мустаҳкамлаш ишида бераётган кўмаги учун ўз номидан ва Кипр халқи номидан Совет Иттифоқига миннатдорчилик изҳор қилди.

А. А. Громико айтдики, Совет Иттифоқи Кипр давлатининг миллий мустақиллигини ва суверенитетини мустаҳкамлашга қаратилган изчил ва принципиал сиёсат ўтказиб келди ва ўтказмоқда. У бундан буёнги иқтисодий ва социал тараққиёт ишида президентга, ҳукуматга ва бутун Кипр халқига муваффақиятлар ҳам тилади.

А. А. ГРОМИКО НИКОЗИЯГА КЕЛДИ

НИКОЗИЯ, 7 май. (ТАСС). КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико АҚШ давлат секретари Г. Киссинжер билан учрашиш учун Никозияга келди.

А. А. Громико аэропортда қуйидаги баёнотни берди:

Бу ерда АҚШ давлат секретари Г. Киссинжер билан бўладиган учрашув вақтида муҳокама қилинадиган масалалар орасида Яқин Шарқ проблемаси ҳам бор. Мен бу муҳокаманинг қандай натижа билан тугашини олдиндан айта олмайман, албатта, аммо у фойдали бўлишига умид қиламан.

А. А. Громико Кипр Республикасига келганлигидан мамнун эканлигини изҳор этди. Бизнинг Кипр билан муносабатларимиз, деди у, дўстона характерда давом этмоқда, биз шу муносабатларни янада ривожлантириш ва мустаҳкамлаш учун имкони бўлган ҳамма ишни қиляпмиз.

А. А. Громико шу куннёқ АҚШ давлат секретари билан учрашгандан кейин Москвага жўнаб кетди.

Аэропортда А. А. Громикони ташқи ишлар министри вазифасини ижро этувчи молия министри А. Пацалидис, президент ҳузуридаги вице-министр П. Ставру, Кипр меҳнаткаш халқ прогрессив партиясининг бош секретари Э. Папаиоанну, СССРнинг Кипр Республикасидаги элчиси С. Т. Аставин кузатиб қолдилар.

А. А. ГРОМИКОНИНГ Г. КИССИНЖЕР БИЛАН УЧРАШГАНЛИГИ ТЎҒРИСИДА СОВЕТ—АМЕРИКА ҚЎШМА АХБОРОТИ

Ўзаро келишиб олинганлигига мувофиқ КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико 7 майда Кипр пойтахти Никозияда АҚШ давлат секретари, Президентнинг миллий хавфсизлик масалалари билан шуғулланувчи ёрдамчиси Г. Киссинжер билан учрашди.

Улар Яқинда Вашингтонда ва Женевада қилган суҳбатларни ривожлантира бориб, Совет — Америка муносабатларига, шунингдек Яқин Шарқдаги аҳволга доир бир қанча масалаларни қараб чиқишни давом эттирдилар.

Яқин Шарқдаги низони бартараф этиш умумий проблемасининг бир қисми бўлган Сурия — Исроил фронтида қўшинларни ўзаро чекинтириш масаласи ҳам муҳокама қилинди.

Ҳар икки томон ўзаро бўлиб ўтган фикрлашувни фойдали бўлди деб ҳисоблайдилар.

16 июнь якшанба — СССР Олий Советига сайловлар куни

ЯКДИЛЛИК ВАЗИЯТИДА

[Боши биринчи бетда].

Округ сайлов комиссияси КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, КПСС Марказий Комитетининг секретари **Борис Николаевич Пономарев**ни **Калинин** сайлов округидан СССР Олий Совети Миллатлар Совети депутатлигига номзод қилиб рўйхатга олишга бир овоздан қарор қилди.

СССР Олий Совети Иттифоқ Советига сайлов ўтказувчи Ленинграддаги Москва сайлов округи округ комиссиясининг мажлиси бўлди.

Комиссия раиси, қурилиш машиналари заводининг токари, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Е. Н. Моряков КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, КПСС Ленинград область комитетининг биринчи секретари Г. В. Романов шу сайлов округидан овозга қўйилишга розилик берганлигини маълум қилди. Мажлисда сўзга чиққан нотиқларнинг ҳаммаси Г. В. Романовни депутатликка номзод қилиб рўйхатга олишни ёқлаб гапирдилар.

Округ сайлов комиссияси КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, КПСС Ленинград область комитетининг биринчи секретари **Григорий Васильевич Романов**ни Ленинграддаги **Москва** сайлов округидан СССР Олий Совети Иттифоқ Совети депутатлигига номзод қилиб рўйхатга олиш тўғрисида қарор қабул қилди.

Ростов область Шахта сайлов округи округ сайлов комиссиясининг мажлисида комиссия раиси, «Ростовуголь» комбинати «Южная» шахтаси тозалаш забойи ишчиларининг бригадири Е. П. Петров КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, РСФСР Министрлар Советининг Раиси М. С. Соломенцев ана шу сайлов округидан Иттифоқ Совети депутатлигига овозга қўйилишга розилик берганлиги Очиқ хатдан маълум бўлганлигини айтди.

Округ сайлов комиссиясининг аъзолари М. С. Соломенцевни депутатликка номзод қилиб рўйхатга олиш тўғрисидаги таклифни маъқулладилар.

Округ сайлов комиссияси КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, РСФСР Министрлар Советининг Раиси **Михаил Сергеевич Соломенцев**ни **Шахта** сайлов округидан СССР Олий Совети Иттифоқ Совети депутатлигига номзод қилиб рўйхатга олишга якдиллик билан қарор қилди.

Комиссия раиси, Ижевск металлургия заводи директорининг ўринбосари В. Ф. Попов СССР Олий Совети Миллатлар Советига сайлов ўтказувчи Удмуртия АССР Ленин сайлов округи округ сайлов комиссияси мажлисини очди. У КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, КПСС Марказий Комитетининг секретари Д. Ф. Устинов шу сайлов округидан овозга қўйилишга розилик берганлигини маълум қилди.

Мажлисда Д. Ф. Устиновни СССР Олий Совети депутатлигига номзод қилиб рўйхатга олиш тўғрисидаги таклиф маъқулланди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, КПСС Марказий Комитети секретари **Дмитрий Федорович Устинов**ни Удмуртия АССР **Ленин** сайлов округидан СССР Олий Совети Миллатлар Совети депутатлигига номзод қилиб рўйхатга олиш тўғрисида бир овоздан қарор қабул қилинади.

СССР Олий Совети Иттифоқ Советига сайлов ўтказувчи Красноярск шаҳар Ленин сайлов округи округ сайлов комиссиясининг мажлисида комиссия раиси, «Сибтехмонтаж» трести монтажчиларининг бригадири, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони М. Ф. Калашников сўзга чиқди. У КПСС Марказий Комитетининг секретари В. И. Долгих Ленин сайлов округидан СССР Олий Совети депутатлигига овозга қўйилишга розилик берганлигини маълум қилди. В. И. Долгихни Красноярскдаги бир қанча корхоналар депутатликка номзод қилиб кўрсатган эдилар.

Комиссия аъзолари В. И. Долгихни СССР Олий Совети Иттифоқ Совети депутатлигига номзод қилиб рўйхатга олиш ҳақида таклиф киритдилар. Округ сайлов комиссияси КПСС Марказий Комитетининг секретари **Владимир Иванович Долгих**ни Иттифоқ Советига сайлов ўтказувчи Красноярск шаҳар **Ленин** сайлов округидан СССР Олий Совети депутатлигига номзод қилиб рўйхатга олишга бир овоздан қарор қилди.

СССР Олий Советининг Иттифоқ Советига сайлов ўтказувчи Иваново область Кинишма сайлов округи округ сайлов комиссиясининг раиси Б. Н. Муравкин КПСС Марказий Комитетининг секретари И. В. Капитонов Кинешма сайлов округидан Иттифоқ Совети депутатлигига овозга қўйилишга розилик берганлигини комиссия мажлисида маълум қилди.

Кинешмадаги 1-йигирув-тўқув фабрикаси мастерининг ёрдамчиси А. Д. Иванов корхона коллективи номидан И. В. Капитоновни депутатликка номзод қилиб рўйхатга олишни таклиф қилди.

Мажлис қатнашчилари КПСС Марказий Комитетининг секретари **Иван Васильевич Капитонов**ни **Кинешма** сайлов округидан СССР Олий Совети Иттифоқ Совети депутатлигига номзод қилиб рўйхатга олиш тўғрисида бир овоздан қарор қабул қилдилар.

Горький шаҳрида СССР Олий Совети Иттифоқ Советига сайлов ўтказувчи Автозавод сайлов округи округ сайлов комиссиясининг мажлиси бўлди. Комиссия раиси — «Газ» ишлаб чиқариш бирлашмасининг темирчиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони А. И. Огнев КПСС Марказий Комитетининг секретари К. Ф. Катушев шу округдан овозга қўйилишга розилик берганлигини маълум қилди.

Мажлисда сўзга чиққан нотиқлар К. Ф. Катушевни СССР Олий Совети Иттифоқ Совети депутатлигига номзод қилиб рўйхатга олишни таклиф қилдилар.

Округ сайлов комиссияси КПСС Марказий Комитетининг секретари **Константин Федорович Катушев**ни **Горький** шаҳридаги автозавод сайлов округидан СССР Олий Совети Иттифоқ Совети депутатлигига номзод қилиб рўйхатга олиш тўғрисида бир овоздан қарор қабул қилди.

СССР Олий Совети Иттифоқ Советига сайлов ўтказувчи Ленинграддаги **Нева** сайлов округи округ сайлов комиссияси ишлаб чиқариш таълими мастери — 90-ҳунар-техника билим юртининг мураббийси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони **Борис Александрович Журавлев**ни депутатликка номзод қилиб рўйхатга олди.

Владимир областидаги **Гусь-Хрустальний** сайлов округи округ сайлов комиссиясининг мажлиси бўлди. «Большевик» колхозининг раиси, икки марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони **Аким Васильевич Горшков** СССР Олий Совети Иттифоқ Совети депутатлигига номзод қилиб рўйхатга олинди.

СССР Олий Совети Иттифоқ Советига сайлов ўтказувчи Горький шаҳар **Сормово** сайлов округининг округ сайлов комиссияси Серго Оржоникидзе номли авиация заводининг токари **Сергей Степанович Цецегов**ни депутатликка номзод қилиб рўйхатга олишга қарор қилди.

СССР Олий Совети Иттифоқ Советига сайлов ўтказувчи **Ижевск** сайлов округининг округ сайлов комиссияси Ижевск металлургия заводи «Блюминг» стани металл қиздирувчиси **Иван Степанович Курбатов**ни депутатликка номзод қилиб рўйхатга олди.

«Удмуртский» совхозининг бош зоотехниги, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони **Иван Кузьмич Сосков** **Удмуртия** АССР Сарапульск сайлов округидан Миллатлар Совети депутатлигига номзод қилиб рўйхатга олинди.

Старорусский районидаги Ильич номли колхоз механизатори, комсомол аъзоси **Геннадий Константинович Мишагин** **Новгород** сайлов округи округ сайлов комиссиясининг қарори билан СССР Олий Совети Иттифоқ Совети депутатлигига номзод қилиб рўйхатга олинди.

Псков областидаги **Великие Луки** сайлов округи округ сайлов комиссияси мажлисида Куньинский районидаги Калинин номли колхознинг тракторчиси **Виктор Николаевич Феоктистов** СССР Олий Совети Иттифоқ Совети депутатлигига номзод қилиб рўйхатга олинди.

СССР Олий Совети Иттифоқ Советига сайлов ўтказувчи 608-Жиззах сайлов округи округ сайлов комиссиясининг мажлиси бўлди. Жиззах область партия комитетининг биринчи секретари **Сеит Меметович Тоиров** депутатликка номзод қилиб рўйхатга олинди.

СССР Олий Совети Миллатлар Советига сайлов ўтказувчи 107-Чортоқ сайлов округи округ сайлов комиссиясининг мажлисида Наманган область партия комитетининг биринчи секретари **Мирзаолим Иброҳимович Иброҳимов** депутатликка номзод қилиб рўйхатга олинди.

СССР Олий Совети Миллатлар Советига сайлов ўтказувчи 103-Жиззах сайлов округининг округ сайлов комиссияси Мирзачўл районидаги «Ўзбекистон» совхозининг директори **Инобат Нуроҳуновна Охунова**ни шу округдан овозга қўйилиши учун депутатликка номзод қилиб рўйхатга олди.

СССР Олий Совети Миллатлар Советига сайлов ўтказувчи 106-Наманган сайлов округида округ сайлов комиссияси Наманган шойи ва костюмбоп газламалар комбинатининг йигирувчиси **Дилора Тошпўлатова**ни шу округдан депутатликка номзод қилиб рўйхатга олиш тўғрисида қарор қабул қилди.

СССР Олий Совети Иттифоқ Советига сайлов ўтказувчи 619-Гулистон сайлов округининг округ сайлов комиссияси Сирдарё районидаги «Малик» совхозининг звено бошлиғи **Тўхтахон Бозоровна Қирғизбоева**ни шу округдан депутатликка номзод қилиб рўйхатга олди.

СССР Олий Совети Иттифоқ Советига сайлов ўтказувчи 631-Марғилон сайлов округидан Марғилон ипак комбинатининг тўқувчиси **Ҳалима Акрамова** депутатликка номзод қилиб рўйхатга олинди.

СССР Олий Совети Миллатлар Советига сайлов ўтказувчи 117-Тошкент—Октябрь сайлов округи округ сайлов комиссиясининг мажлиси бўлди. Бу мажлисда КПСС Марказий Комитетининг бўлим мудири **Иван Дмитриевич Сербин** СССР Олий Совети депутатлигига номзод қилиб рўйхатга олинди.

СССР Олий Совети Миллатлар Советига сайлов ўтказувчи 116-Тошкент—Чилонзор сайлов округида округ сайлов комиссиясининг қарори билан Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари **Асадилла Ашрапович Хўжаев** депутатликка номзод қилиб рўйхатга олинди.

623-Тошкент Чилонзор сайлов округи округ сайлов комиссиясининг мажлисида СССР ташқи савдо министри **Николай Семёнович Патоличев** СССР Олий Совети Иттифоқ Совети депутатлигига номзод қилиб рўйхатга олинди.

СССР Олий Совети Миллатлар Советига сайлов ўтказувчи 97-Андижон сайлов округи округ сайлов комиссиясининг мажлиси бўлиб ўтди. Сайлов комиссияси СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, СССР Министрлар Совети Фан ва техника давлат комитетининг раиси **Владимир Алексеевич Кириллин**ни шу округдан Миллатлар Совети депутатлигига номзод қилиб рўйхатга олишга қарор қилди.

Иттифоқ Советига сайлов ўтказувчи Ленин сайлов округи округ сайлов комиссиясининг мажлисида Андижон область партия комитетининг биринчи секретари **Бектош Раҳимович Раҳимов** депутатликка номзод қилиб рўйхатга олинди.

105-Шаҳрисабз сайлов округининг округ сайлов комиссияси Китоб районидаги Карл Маркс номли колхоз комсомол-ёшлар пахтачилик бригадасининг бошлиғи **Муҳтарам Ибодуллаевна Эшонқулова**ни СССР Олий Совети Миллатлар Совети депутатлигига номзод қилиб рўйхатга олди.

СССР Олий Совети Миллатлар Советига сайлов ўтказувчи 127-Хива сайлов округининг округ сайлов комиссияси Хива район партия комитетининг биринчи секретари **Мадамин Маткаримович Маткаримов**ни депутатликка номзод қилиб рўйхатга олди.

636-Тўрткўл сайлов округи округ сайлов комиссиясининг қарори билан Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Давлат план комиссиясининг раиси, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари **Қудратилла Аҳмедович Аҳмедов** СССР Олий Совети Иттифоқ Совети депутатлигига номзод қилиб рўйхатга олинди.

СССР Олий Совети Иттифоқ Советига сайлов ўтказувчи 633-Урганч сайлов округида округ сайлов комиссияси Хоразм область партия комитетининг биринчи секретари **Мадёр Худойберганов**ни депутатликка номзод қилиб рўйхатга олди.

(ЎзТАГ—ТАСС).

ТЕЗ, СОЗ ВА АРЗОН ҚУРАЙЛИК

Зарбдор меҳнат қилиб, ишга тушириладиган ҳамма объектлар муддатида топширилсин 1974 йил январь-апрель ойларида пудрат қурилиш-монтаж ишларининг бажарилиши тўғрисида

МАЪЛУМОТ

(Биринчи стун — апрель, иккинчи стун — январь-апрель планининг бажарилиш проценти, учинчи стун 1974 йил январь-апрелида 1973 йилнинг шу даврига нисбатан процент ҳисобида)

— Қурилиш министрлиги	92	95	102
— Қишлоқ қурилиш министрлиги	97	98	108
— Монтаж ва махсус қурилиш ишлари министрлиги	97	104	99
— Главташкентстрой	96	102	103
— Узколхозстрой	101	102	107
— Мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги	107	98	121
— Узглавводстрой	105	106	112
— Автомобиль йўллари қурилиши ва фойдаланиш министрлиги	103	105	107
— Главсредазирсовхозстрой (Узбекистон ССР территорияси бўйича)	99	98	110

Умуман республикада 1974 йил январь-апрелида ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 13 процент кўп капитал маблағ ўзлаштирилди ва шунча кўп қурилиш-монтаж ишлари бажарилди.

Қурилиш ва монтаж ташкилотларининг май ойидаги вазифаси СССР Олий Советига ўтказиладиган сайлов шарафига зарбдор меҳнат қилиб, ҳар бир қурилишда, ҳар бир бригада ва ҳар бир участка томонидан кунлик, ўн кунлик ва ойлик топшириқларнинг бажарилишини таъминлашдан иборат, йилнинг биринчи ярмида ишга тушириладиган объектларда ҳамма асосий қурилиш ва монтаж ишларини июннинг биринчи кунлариданоқ бошлаб ишга тушириш, созлаш ишларини бошлаб юборишни мўлжаллаган ҳолда тугаллаш зарур.

ШОЛИ ЭКИШ ҚАНДАЙ БОРМОҚДА

Республика областларида шоли экишнинг бориши тўғрисида шу йил 8 майга бўлган

МАЪЛУМОТ

Биринчи стун — областлар; иккинчи стун — план (гектар ҳисобида); учинчи стун — бир кунда экилган майдон; тўртинчи стун — жами экилгани; бешинчи стун — планга нисбатан процент ҳисобида.

Наманган	3301	5	2843	86,1
Фарғона	2401	101	1851	77,1
Сурхондарё	4105	—	3138	76,4
Тошкент	10768	658	7779	72,2
Андижон	2963	69	1751	59,1
Самарқанд	2100	58	990	47,1
Сирдарё	7623	625	2703	35,5
Хоразм	9196	701	2230	24,3
ҚҚ АССР	37470	1511	7622	20,3
Республика бўйича:	79927	3728	30907	38,7

ДЎСТОНА УЧРАШУВЛАР

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. М. Матчонов республикамизда меҳмон бўлиб турган Руминия Социалистик Республикасининг Совет Иттифоқидаги элчиси Георге Бадрусни 8 майда қабул қилиб, у билан дўстона суҳбатлашди.

Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Н. Ж. Худойбердиев шу куни Георге Бадрусни қабул қилди. (ЎзТАГ).

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ МИЛЛАТЛАР СОВЕТИГА САЙЛОВ ЎТКАЗУВЧИ ЎЗБЕКИСТОН ССР САЙЛОВ КОМИССИЯСИДА

СССР Олий Совети Миллатлар Советига сайлов ўтказувчи Ўзбекистон ССР сайлов комиссиясининг навбатдаги мажлиси бўлди.

Комиссия раиси — Тошкент тўқимачилик комбинатининг йигирувчиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Буолма Жўраева мажлисни очиб, шуни таъкидладики, Ўзбекистондаги сайлов кампанияси омманинг зўр сиёсий активлиги ва меҳнат ғайрати, КПСС XXIV съезди қарорларини амалга ошириш учун, беш йилликнинг тўртинчи, белгиловчи йили топшириқларини муддатидан аввал бажариш, Ўзбекистон ССР билан Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллигини муносиб кутиб олиш учун актив кураши вазиятида ўтмоқда.

Республикада мамлакат давлат ҳокимиятининг олий органи депутатлигига номзодлар кўрсатиш тугалланди. Меҳнаткашлар КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневни, партия билан Совет давлатининг бошқа таниқли арбобларини СССР Олий Совети депутатлигига якдиллик билан биринчи номзодлар қилиб кўрсатдилар. Республика сайлов округларида овозга қўйиш учун саноат ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг илғорлари, таниқли фан ва маданият арбоблари, партия ва Совет ходимлари, халқ, социалистик Ватан манфаатлари йўлидаги фидокорона меҳнатлари билан кўпчиликнинг ҳурматига сазовор бўлган кишилар кўрсатилди.

Республика сайлов комиссияси ўзининг иш планига мувофиқ, Тошкент область ижроия комитети раисининг биринчи ўринбосари С. Т. Тошқуловнинг ва Тошкент шаҳар ижроия комитетининг раиси В. О. Козимовнинг сайловга тайёргарликнинг бориши тўғрисидаги ахборотларини тингладилар.

Сайлов комиссияси Тошкентда ва пойтахт областида барча ташкилий-техникавий тадбирлар СССР Конституциясининг ва сайлов тўғрисидаги Низомнинг талабларига мувофиқ ўтказилаётганлигини таъкидлаб, шу билан бирга ишда ҳали мавжуд бўлган камчиликларни кўрсатиб ўтди. Айрим округ ва участка сайлов комиссияларининг иши лозим даражада ташкил этилмаганлиги текшириш натижасида маълум бўлди. Бир қанча жойларда комиссиялар ўз фаолиятларини кечикиб бошладилар. Оржоникидзе районидаги «Қизил Ўзбекистон» колхозида текшириш вақтида, яъни май ойининг дастлабки кунларида участка сайлов комиссияси ҳали иш бошламаган эди. Бу ердаги агитпункт ҳам ишламайди. Республика пойтахтида кейинги йилларда кўпгина шинам бинолар қурилган бўлишига қарамай, комиссиялар ва агитпунктларнинг бир қисми эски биноларга жойлаштирилган. Комиссияларни пухта алоқа воситалари билан таъминлаш учун ҳамма иш қилинган, деб бўлмайди.

Меҳнаткашлар депутатлари Тошкент шаҳар ва область Советларининг ижроия комитетларига аниқланган камчиликларни жуда қисқа муддат ичида тузатиш, СССР Олий Советига сайловга тайёргарлик соҳасидаги бутун ишларни янада баланд поғонага кўтариш таклиф этилди.

Мажлисда сайлов комиссияси секретари Г. М. Орловнинг Ўзбекистон ССРдан СССР Олий Совети Миллатлар Советига сайлов ўтказувчи округ сайлов комиссияларининг состави тўғрисидаги ҳамда Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг секретари Ҳ. М. Пўлатованинг участка сайлов комиссияларининг состави ҳақидаги ахборотлари тингланди. Республикада Ўзбекистон ССРдан Миллатлар Советига сайлов ўтказувчи 32 та округ сайлов комиссияси ва 4940 та участка сайлов комиссияси тасдиқланди ва улар иш бошлаб юборди. Комиссиялар составида меҳнаткашлардан жами 39158 вакил бор. Уларнинг ярмидан кўпроғи ишчилар билан колхозчилардир. Комиссия составида хотин-қизлар 49,07 процент, ёшларнинг вакиллари 29,34 процент, партиясизлар 54,68 процент. 1323 ишчи ва колхозчи комиссияларнинг раислари қилиб тасдиқланди.

Республика сайлов комиссияси округ ва участка комиссиялари раҳбарларининг эътиборини улар олдида турган муҳим вазифаларни аниқ амалга ошириш зарурлигига қаратди. Маҳаллий Советларнинг ижроия комитетларига округ ва участка комиссияларига ёрдамни кучайтириш тавсия этилди. Сайловчиларнинг рўйхатларини тузишга алоҳида эътибор бериш зарурлиги таъкидлаб ўтилди.

Комиссия мажлисида Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети аппаратларининг масъул ходимлари, республикадаги бир қанча министрликлар ва идораларнинг раҳбарлари, бир қанча округ комиссияларининг раислари, жамоатчилик, матбуот, радио ва телевидение вакиллари қатнашдилар.

(ЎзТАГ).

МАРДЛИК — МАНГУЛИК

> ... Совет Ватанининг ўғил ва қизлари ўз социалистик ғалабаларини шараф билан қаттиқ туриб ҳимоя қилибгина қолмай, шу билан бирга жаҳон цивилизациясини фашистлар ваҳшийлигидан омон сақлаб қолиб, шу тариқа халқларнинг озодлик курашига қудратли мадад берди. Ана шу қаҳрамонлар шуҳрати, Ватанимиз шавкатли ҳимоячиларининг шуҳрати асрлар бўйи сўнмайди.
>
> Л. И. БРЕЖНЕВ.

ҚАҲРАМОНЛАР ХИЁБОНИ

Самарқанд область Оқтош шаҳридаги «Ғалаба» маданият ва истироҳат боғининг кираверишида Совет Иттифоқи Қаҳрамонлари хиёбони ташкил этилди.

Ғалаба байрами арафасида хиёбонга Улуғ Ватан урушида мардлик ва жасурлик намуналарини кўрсатган карпайлик етти Совет Иттифоқи Қаҳрамонининг бюсти ўрнатилди. Хотираси халқ қалбида абадий сақланадиган қаҳрамонлар орасида Қудрат Суюнов ва Сафар Хушназаровларнинг номи ҳам бор.

Қаҳрамонлар хиёбони ўртасида халқ хотираси рамзи сифатида мангу олов ёниб турибди.

Л. ЭРГАШЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ДЎСТЛИК ҚУДРАТИ

Совет халқлари дўстлигининг, бузилмас иттифоқининг куч-қудрати Улуғ Ватан уруши йилларида айниқса зўр куч билан намоён бўлган. Шу куч туфайли биз ғалаба қозондик.

Жанговар дўстлик ҳеч қачон унутилмайди. Ватан озодлиги учун жангларда қурбон бўлган дўстларимиз хотираси биз, собиқ фронтчиларнинг хотирамизда абадий сақланади.

Мен яқинда оғир касал бўлиб район шифохонасига тушдим. Шу ерда даволанар эканман, собиқ командирим А. С. Смирновнинг «Совет Ўзбекистони» газетасининг шу йил 16 апрель сонида босилган «Жўранинг жасорати» мақоласини ўқиб, ҳаяжонланиб кетдим. Мақола менинг тўғримда эди. Жанговар дўстим, командирим мени унутмаган экан. Руҳим кўтарилди.

Қуролдош дўстларимни ғалаба байрами билан, немис-фашизми тор-мор этилганлигининг 29 йиллиги билан табриклайман.

Сирож ҲОЖИЕВ,
запасдаги старший сержант.

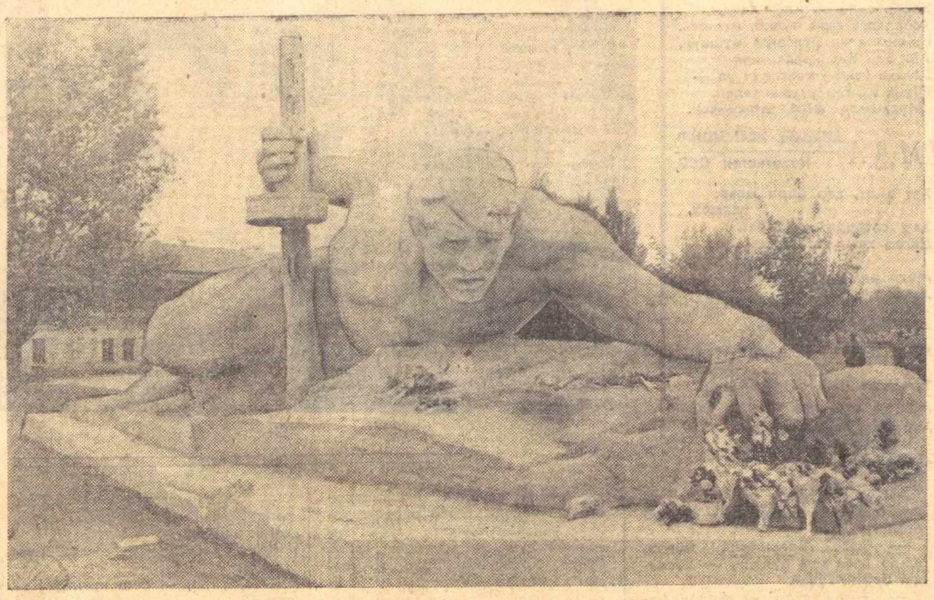

Брест мудофааси — Улуғ Ватан уруши йилномасининг энг ёрқин саҳифаларидан. Бу ерда совет солдатининг жасоратини, совет халқининг оммавий қаҳрамонлигини акс эттирувчи кўплаб ёдгорликлар қад кўтарган. Суратда: «Брест қалъаси — қаҳрамон» мемориаль комплексидан фрагмент — «Ташналик» ҳайкали.

В. Кунов фотоси. (ТАСС фотохроникаси).

ОДАМЛАР, БИР ДАҚИҚА ТЎХТАНГ

Совет кишиларининг мардлиги ва жасорати ҳақида ҳикоя қилувчи ёдгорликлар кўп. Улар фақат мамлакатимизда эмас, Иттифоқимиздан четда ҳам совет солдатининг мисли кўрилмаган қаҳрамонлиги ҳақида авлодларга ҳикоя қилиб турибди. Булар марҳумларга ёдгорликкина эмас, урушга қарши лаънат, тарих сабоқларидан хулоса чиқармаётганларга қарши нафрат ҳамдир. Ана шундай обидалар қаршисида бош эгасан, хаёлга чўмасан. Тинчлик маъносини янада чуқурроқ англайсан. Бугунги фаровон, тинч ҳаётимиз нақадар қимматга тушганини, миллионлаб қурбонлар эвазига қўлга киритилганини англайсан.

Халқимиз она-Ватан озодлиги ва мустақиллиги, инсон бахт-саодати йўлида ўз азиз жонини фидо этган, солдатлик шарафини шон-шуҳратга буркаган мард ўғлонлари хотирасини зўр ҳурмат ва эҳтиром билан эслайди. Уларнинг қалби мисол ёниб турган мангу аланга олдида бош эгиб таъзим қилади. Уларнинг номини дил тўрида сақлайди.

...Улар Белгород ва Борисовка, Прохоровка ва Корочи, Яковлево ва Шебикинода, яна кўпгина жойларда абадий уйқуда ётибдилар.

1943 йил. Прохоровка остоналарида аёвсиз жанглар бўлди. Ана шу оғир дамларда жангчиларимиз ўлимга рўбарў бориб, ҳужумга ташланиб, мангуликка кетганлар. Бу ерда танклар енгилмаслик ва ғалаба рамзи бўлиб қолди. Курск дугасида қад кўтарган ёдгорлик совет жангчисининг мардлиги ва матонати ҳақида сўзлайди.

Кенг майдон. Унинг чап томонида катта боғ бунёд этилган. Унга «Қаҳрамонлар хиёбони» номи берилган. Ўтган йили Бутуниттифоқ ленинча коммунистик шанбалик куни белгородлик Совет Иттифоқи Қаҳрамонлари ва Социалистик Меҳнат Қаҳрамонлари бу ерга дарахт кўчатлари ўтказишди. Шонли меҳнат ва жанговар анъаналарга садоқат рамзи, оловли Курск дугасида иштирок этган совет жангчиларининг сўнмас хотираси учун ўтказилган бу ниҳоллар кўкка бўй чўзмоқда.

Ўнгда қардошлик мозори. Қабрлар устига гулчамбарлар қўйилган. Мангу уйқуда ётган қаҳрамонларнинг исм-шарифларини ўқиймиз. Улар орасида душман билан мардонавор курашган жасур ўзбек ўғлонларининг ҳам муборак номлари бор:

Н. АҲМЕДОВ — оддий солдат
Қ. АББОСОВ — оддий солдат

Улар қайси қишлоқдан фронтга жўнаганлар? Улар кимларнинг жигарбандлари?

Қардошлик мозоридан сал нарида тепалик бор. Тепаликка қўйилган мармар тахта диққатимизни тортди.

«Бу тепаликни 1943 йил 7 июлда учинчи механизациялашган бригаданинг жангчилари ва 1-танк армияси 3-механизациялашган корпуси, 35-танкка қарши артиллерия полкининг артиллериячилари қаҳрамонона ҳимоя қилдилар. Полковник Анатолий Петрович Суров қўмондонлигида артиллериячилар бир кунда душманнинг 17 танки, юздан ортиқ солдат ва офицерини йўқ қилдилар. Жангчи-офицерлардан А. С. Зайцев, Юнус Раҳимович Латипов, Филипп Григорьевич Богребняк, Иван Викторович Юркалов, сержантлардан Бухорбой Абдураимов, Бердиқул Айдаров, Николай Григорьевич Вавикин, Александр Герасимович Першин ва Александр Иванович Порхунов, солдатлардан Файзи Бекмуҳамедов, Юлазович, Луга Григорьевич Дугин ва Александр Семёнович Мурашовлар алоҳида намуна кўрсатдилар».

Ёдгорлик обидасини ҳар куни юзлаб, минглаб кишилар келиб кўрмоқда. Бу ерда пионер слётлари ўтказилади. Ёшларга комсомол билетлари топширилади. «Жанговар шуҳрат» музейида махсус Эсдалик дафтари тутилган. Уни варақласангиз, совет кишиларининг оммавий қаҳрамонлигига таҳсин, фахр-ифтихор туйғулари битилган дил сўзларини ўқийсиз:

«Мен 18 ёшдаман, уруш даҳшатларини кўрган эмасман, — деб ёзади В. В. Новосенин. — Лекин уруш йилларида ота-боболаримиз кўрсатган жасоратлари ҳақида Улуғ Ватан уруши ветерани—бобом ҳикоясини кўп эшитганман. Ота-боболаримизнинг жанговар шуҳрати асрлар оша мангу яшасин».

«Одамлар! Эсингизда бўлсин! Бахтимиз нималар эвазига қўлга киритилганини унутманг! Бахтимиз учун, осмонимизнинг мусаффолиги, беғуборлиги учун, дунёдаги энг гўзал ва энг қимматли нарса — тинчлик учун жон фидо қилганларнинг хотирасига бош эгиб таъзим қиламиз.

Христоевлар».

Дастхатлар жуда кўп. Улар турли тилларда, турли ҳарфларда ёзилган. Аммо, уларнинг мазмуни бир хил. Уларда совет жангчисининг, совет солдатининг жасоратига таҳсин ўқилади.

Қаёққа йўлинг тушган бўлса
ҳам бироқ,
Бу ерда тўхта,
Умрбод биз учун азиз қабрга,
Юракдан таъзим қил, ватандош
ўртоқ!

Бу сатрлар аэровокзал ёнидаги қардошлик мозорига кираверишда катта-катта ҳарфлар билан ёзиб қўйилган. 1943 йил август ойларида Белгородни озод қилиш учун бўлган қонли жангларда ҳалок бўлган Совет Армияси жангчилари шу ерга дафн этилган. Қабристон атрофи оқ қайин, мажнунтоллар билан ўралган. Ўртада совет солдатининг улкан ҳайкали қад кўтарган. Ёдгорлик деворларига зарҳал ҳарфлар билан битилган ёзувларни ўқиймиз. Турли миллат фарзандларининг номлари орасида ўзбек ўғлонларининг ҳам исмларини учратдик. Оддий солдат **А. М. Илёсов, И. М. Исмоиловлар** шу ерда абадий уйқуда ётибдилар. Эҳтимол уларнинг энг яқин кишилари, қариндош-уруғлари бордир. Улар ўз жигарбандларининг қабри қаердалигини билмасдан ҳамон диллари пора бўлаётгандир.

Совет кишиларининг мардлиги ва жасорати ҳақида ҳикоя қилувчи ёдгорликлар кўп. Улар солдат қони билан битилган қаҳрамонлик китобининг саҳифаларини эслатади. Улар авлодларни она-Ватанга чексиз муҳаббат ва садоқат руҳида тарбиялайди. Ота-боболаримизнинг жанговар анъаналарига ҳамиша содиқ қолишга, уни муқаддас билиб, кўз қорачиғидек асрашга чорлайди.

Машҳура МИРЗАМУҲАМЕДОВА,
Белгород — Курск — Тошкент.

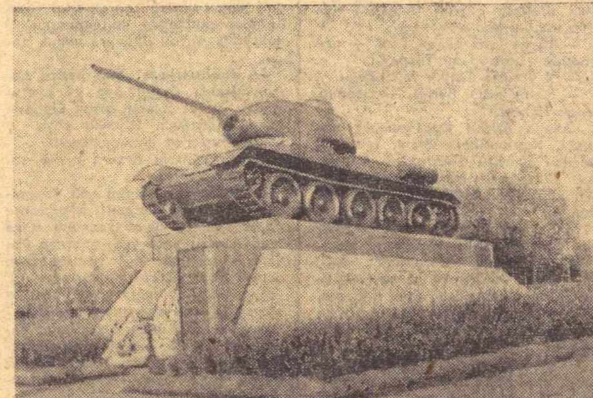

Суратда: Курск дугасида совет танкчилари хотирасига ўрнатилган танк.

М. Каримов фотоси.

ВАТАН УЧУН

ЖАСУР РАЗВЕДКАЧИ НИКОЛАЙ КУЗНЕЦОВНИНГ СЎНГГИ ЖАСОРАТИ

БУНДАН 30 йил муқаддам 1944 йил мартида жасур разведкачи, Совет Иттифоқи Қаҳрамони Николай Иванович Кузнецов душман билан олишув вақтида ҳалок бўлди. Улуғ Ватан уруши йилларида у душманнинг орқа томонида ҳаракат қилган Д. Н. Медведевнинг разведка отряди составида эди. У Совет Армияси Львовга яқинлашиб қолган кунларда ҳалок бўлди. Ўша вақтда унинг ҳалокатининг ҳақиқий тафсилотини аниқлаб бўлмади. Урушдан сўнг жанговар сафдошлари қийин изланишни бошладилар. Кўп йиллик меҳнат муваффақиятли якунланди. Бизнинг ҳикоямиз ана шу ҳақдадир.

ЯҚИНДА мен Львовда эски танишим Николай Владимирович Струтинский билан учрашдим. У ёрқин жанговар биографияли одам. Украина ғарбидаги қишлоқда туғилиб ўсган. Уруш бошланганда ҳам шу ерда эди. Камбағал оиладан чиққан бу босиқ йигитча ҳеч иккиланмай босқинчиларга қарши кураш бошлади. Кичкинагина партизан отряди тузиб, жуда кўп дадил операциялар ўтказди. 1942 йилда ёш командир ўз отрядини Д. Медведев ҳузурига бошлаб келди.

Шу ерда, отрядда у Николай Иванович Кузнецов билан танишди. Улар жанговар операциялар вақтида кўп марта бирга бўлишди.

Николай Владимирович Струтинский ажойиб разведкачи ҳаётидан лавҳаларни эслайди.

...Бир куни Кузнецов қўмондонликдан генерал Даргелни — фюрернинг Украинадаги губернаторининг сиёсий ишлар бўйича биринчи ўринбосарини йўқ қилиш тўғрисида топшириқ олди. Лекин хатога йўл қўйилди — генерал Гель отиб ташланди. Кузнецов жуда хафа бўлди: «Кейинги сафар ҳужжатларини текшириб кўраман!» — деди у. Чиндан ҳам Львов кўчасида фашист генералини учратиб, Кузнецов пистолет тортмасини босишдан олдин честь бериб, эҳтиром билан сўради:

— Экселенц, сиз доктор Оттон Бауэрмисиз?

— Ҳа, — деб жавоб берди у, — нима эди?

Бу гитлерчининг ҳаётидаги сўнгги савол эди.

ЛЬВОВДА 1950 йилда «Победитель» отряди ветеранлари тўпландилар, улар Николай Кузнецов ва унинг жанговар сафдошлари Иван Белов ҳамда Ян Каминскийнинг ҳалокати тафсилотини аниқлашга қарор қилдилар.

Бу жасур йигитлар ҳақида бир неча сўз. Иван Белов урушнинг биринчи кунларидаёқ фронтга йўл олди. Жанг қилди, асирга—концлагер тиконли сими орқасига тушиб қолди. Биринчи имконият туғилиши биланоқ қочди ва кўп ўтмай Д. Медведев отрядида пайдо бўлди. Малакали шофёр Иван Белов «Оберлейтенант Пауль Зиберт», яъни Кузнецовнинг машинаси рулини бошқара бошлади.

Ян Каминский — поляк, поляк антифашист ташкилотининг аъзоси эди. У имконият туғилиши биланоқ медведевчиларга чин кўнгилдан ёрдамлаша бошлади. Н. Кузнецов бу жасур кишига эътибор берди ва уни ўз ишига тортди. Уни энг хавфли операцияларга бирга олиб борди.

ИЗЛАНИШ нима берди? Текшириш бир вақтнинг ўзида бир неча йўналишда олиб борилди: архивлар ўрганилди, гувоҳлар, воқеаларнинг бевосита иштирокчилари қидирилди. Кўп ўтмай Кузнецов, Каминский ва Белов илгари тахмин қилинганидек Ганачивск ўрмонида ҳалок бўлмаганлиги равшан бўлди. Архив материаллари, воқеаларни ўз кўзи билан кўрганларнинг кўрсатувлари Боратин қишлоғига олиб келди. Бу ерда Кузнецовга ҳужум қилинганини ўз кўзи билан кўрган киши топилди.

Кейинчалик 1945 йил 9 майда совет қўшинлари томонидан асир олинган Галиция гестапосининг собиқ бошлиғи СС гауптштурмфюрери Краузенинг кўрсатмалари архивдан топилди. Ҳарбий жиноятчи 1948 йилга қадар ҳарбий асирлар лагерида Герман Рудаки деган сохта фамилия билан яшаган.

1948 йилда бошқа фамилия билан яшириниб юрган Краузе фош қилиниб, Львовга келтирилди. Унинг кўрсатмалари Кузнецов олишган бандитларнинг номларини аниқлашга ёрдам берди. Улардан бири, гитлерчилар лагерларида соқчиликда хизмат қилган собиқ полициячи исми ва фамилиясини ўзгартириб, урушдан сўнг ўзини фельдшер қилиб кўрсатиб, узоқ йилларгача изини йўқотиб юрган. Лекин Н. Струтинский бу ашаддий бандитни ниҳоят фош этишга муваффақ бўлди. Маълум бўлишича, Куманец-Скиба Николай Кузнецовни қўлга туширишга уринганлардан бири экан. Бандит ярадор бўлган ва шу сабабли совет разведкачисининг сўнгги жангини ўз кўзи билан кўрган кам қолган жонли гувоҳлардан бири эди. Энди биз ватанпарварнинг сўнгги жанги қандай бўлганлигини биламиз.

КУЛРАНГ «ФИАТ» Львовдан чиқди. Унда ўтирган йўловчилар фельджандармерия постидан жанг билан ўтиб, машинани ташлаб Ганачивск ўрмонида яшириндилар. Бу ерда уларни ўз одамлари кутиб олишлари керак эди. Лекин алоқачилар қуролли пистирмага дуч келиб қолишганди. Шу тариқа Кузнецов, Каминский ва Белов учрашув жойида ярадор бўлган икки жангчинигина топдилар. Разведкачилар яна йўлга чиқишди. Улар отрядни қидириб топиш ёки фронт линиясидан ўтиш ниятида эдилар. Совуқ тунда ой ёруғида Боратин қишлоғи уйларига кўзлари тушди. Улар шароитни аниқлашга, бир йўла исиниб, овқатланиб олишга қарор қилишди. Қишлоқ четидаги уйни тақиллатишди. Уй эгаси эшикни оҳиста очиб, немислар формасини кийган кишиларни кўрди. Кузнецов билан Каминский уйга киришди. Белов ташқарида соқчилик қилиб қолди.

— Сизнинг фамилиянгиз нима? — қатъий сўради офицер немисчалаб.

— Степан Голубович.

— Бизнинг қорнимиз оч! — деди Кузнецов.

Уй эгаси ошхонага кириб сут ва нон олиб чиқди. Николай Кузнецов скамейкага ўтирди, чўнтагидан граната чиқариб ёнига қўйди. Бу ҳар эҳтимол учун қилинган иш эди. Шароит унда шубҳа туғдирмаган эди. Каминский шошилиб сут ича бошлади. Кузнецов рейхсмарка билан пул тўлаб, уй бекаси билан ҳисоб-китоб қилди. Бирдан эшик ортида инграш эшитилди ва худди шу дақиқа ошхонадан қандайдир кишилар югуриб чиқиб, разведкачилар устига ташланишди ва уларни қуролсизлантиришди.

— Бандитлар! — деб қичқирди Кузнецов немисчалаб. — Нега герман офицерига ҳужум қиляпсизлар?

— Ўтиринг, — бошлиқ иккиланиб қолди. Ҳозир юзбоши келади, ҳужжатларингизни текширади.

Бу вақтда Украина миллатчилари шайкаларининг бандитлари фашистлардан немис формасини кийган совет разведкачисини қидириш тўғрисида буйруқ олган эдилар. Уни тутган кишига мукофот эълон қилинган эди.

Эшик очилиб, уйга паст бўйли, қўй терисидан қалпоқ ва полиция қора мундирини кийган киши кириб келди.

— Бу ўша. Ушланглар! — буюрди юзбоши.

Уйга бошқа бандитлар ҳам бостириб кириб, стол атрофини қуршаб олишди. Кузнецов қутулиб бўлмаслигини, сал қимирласа отиб ташлашларини тушунди. Биргина йўл қолган эди. Кузнецов худди шу йўлни танлади.

— Чектиринглар, — хотиржамлик билан деди Николай Иванович.

Кимдир стол устига тамаки тўкди, газета парчасини ташлади. Кузнецов махорка ўраб, сал кўтарилиб чироққа энгашди. Шу дақиқада чироқ ўчди.

— Ватан учун! — деган сўзлар русча янгради ва зулматни Кузнецов қўлида портлаган граната алангаси ёритди.

Бандитлар ерда инграб ётишар, шайка юзбошиси Чернигора қон туфлаб даҳшат билан бақирарди.

Иван Белов орқасидан пичоқ санчилган ҳолда эшик ёнида ётарди. Ян Каминскийга эса сотқинлар ўқи теккан эди.

Бу воқеалар 1944 йил мартининг биринчи кунларида бўлган эди. Олишув бўлиб ўтган жойда ҳужумга ўтган Совет Армияси олиб бораётган жанг товуши эшитилиб турарди.

Ю. ЗВЯГИН,
«Известия» махсус мухбири.
ЛЬВОВ—МОСКВА.
(«Известия»дан қисқартиб олинди).

ҚИЗАЛОҚ

[КИНОКАДРДАН ЛАВҲА]

Сўл ёнда ёв,
Ўнгда бизники,
Кутар эдик ҳал қилувчи жанг.
Бош устида ўқлар визиллар,
Гал бермасди,
Аҳвол эди танг.
Кутмаганда бетараф кенглик,
Узра пайдо бўлди қизалоқ.
«Она» — дея қичқирар шўрлик,
Югурарди биз томон, дўмбоқ.
«Фарзандини «келажагим» —
деб,
Улар суяр, яхши биламиз.
Келинг, уни «совға»га бериб,
Бирга юзни ўлжа қиламиз» —
Дея фашист такрор қонсираб,
Қизалоқни қўйганди «ов»га...
У осилган онасин йўқлаб,
Келар эди беланиб, лойга...
Ҳийла қилиб кўрмоқ бўлган ёв,
Қизча яқин қолганди бизга,
Ўқ узилди ортдан беаёв,
Яхшиямки, тегмади қизга...
Окопларда кезиб ҳаяжон,
Кутар эди барча бетоқат.
Дайди ўқлар учиши бежо,
— Бўлмасайди бирон фалокат.
Чидамади, отилиб шу он,
Жангчи уни қучоққа олди.
Ўз жонини қилди-ю, қурбон,
Келажакни қутқариб қолди!

Номоз САЪДУЛЛАЕВ.

БУГУН СЕВАСТОПОЛЬ НЕМИС-ФАШИСТ БОСҚИНЧИЛАРИДАН ОЗОД ЭТИЛГАНИГА 30 ЙИЛ ТЎЛДИ

ЖАСОРАТ РАМЗИ

Улуғ Ватан уруши йилларида Севастополь фашист босқинчиларига қарши курашда совет жангчиларининг, бутун совет халқининг оммавий қаҳрамонлигини кўрсатувчи тимсол бўлган эди. Совет жангчилари 1941-1942 йиллардаги шиддатли жангларда шаҳарни 250 кеча-кундуз ҳимоя қилдилар ва фақат Олий Бош Қўмондонниг буйруғига биноан уни ташлаб кетишга мажбур бўлган эдилар. Лекин улар Севастополни Ватанга қайтаришга қасамёд қилган эдилар. Ўч олиш вақти ҳам етди. Севастополнинг озод этилиши Қрим тупроғидан душманни улоқтириб ташлаш бўйича Совет Қуролли Кучлари операциясидаги сўнгги босқич эди. 1944 йил 8 апрелда афсонавий Перекоп ва Сиваш томондан совет қўшинлари мардонавор ҳужумга ташландилар.

5 май куни 2-гвардиячи армия ҳужумга ўтди. Икки кунлик жанг мобайнида қўшинларимиз иккита, баъзи ерларда учта мудофаа линияларини ёриб ўтдилар. Немислар асосий зарба шу ердан берилади, деб ўйлаб ўнг қанотда мудофаада турган ўз пиёда аскарлари ва артиллериясини бу ерга ташлади. Совет қўшинларининг асосий зарба йўналишидаги ҳужуми 7 майда бошланди. Дастлабки дақиқалардаёқ оғир ва шиддатли жанглар давом этди. Лекин душман ҳар қанча қаршилик кўрсатса ҳам, 51- ва Приморск армияларининг қарши ҳужумига бардош бера олмади. Куннинг иккинчи ярмида Сапун тоғида гитлерчилар тор-мор этилди.

Сапун тоғига ҳужум Улуғ Ватан уруши йилномасидаги энг ёрқин саҳифалардандир. Генерал-майор П. К. Кошевой қўмондонлик қилган 60-ўқчи корпус, генерал-майор С. Е. Рождественский қўмондонлик қилган 11- гвардиячи ўқчи корпус жангчилари Сапун тоғи чўққиларига Қизил байроқ ўрнатишда кўрсатган мислсиз мардликлари ва жасоратлари оғиздан-оғизга кўчди. Байроқдорлар сафдан чиқсалар ҳам, Қизил байроқлар душман ўқи остида қўлдан-қўлга берилларди. Улар душман истеҳкомларига ҳужум қилаётган жангчиларни жасоратга чорларди.

Ўша куни Инкерман водийсига чиқадиган йўлни тўсиб турган Сахарная Головка тепалиги ҳам ишғол этилди. Тўрт соатли жангдан сўнг 2-гвардиячи армия қўшинлари Мекензиев тоғини эгаллади ва шимолий бухтага қараб силжий бошлади. 8 май куни 4- Украина фронти қўшинлари Севастополь шаҳри яқинига келди. Эртасига душман қаршилигини енгиб, шимолий бухта орқали шаҳарга бостириб киришди. Қўшинларимиз шимолдан, шарқдан ва жануби-шарқдан душманга зарба бериб, 9 май куни Севастополь шаҳрини фашист босқинчиларидан озод қилдилар.

Партия ва ҳукуматимиз, бутун мамлакат Севастополни қайта тиклашга киришди. Ҳозир қаҳрамон шаҳар — Севастополь Қримнинг йирик саноат, илмий ва маданий маркази. Ватанимиз жанубий чегараларининг муҳим қалъаси ва Қора денгиз флотининг асосий базасидир.

Бу даҳшатли ҳарбий машиналар Севастополни озод этишда қатнашган. Ҳозир улар Сапун тоғидаги диорама-музей биноси олдига экспонат сифатида қўйилган.

А. Казанцев фотоси.

ЎЗБЕКИСТОНДА СОВЕТ АДАБИЁТИ КУНЛАРИ

ҚАРДОШЛИК ТАРОНАЛАРИ

БИЗНИНГ ИНТЕРВЬЮ

Р. МАРГИАНИ,
Грузия шоири

Бир-бирига устоз...

Гарчи Ўзбекистонга биринчи келишим бўлса-да, мен бу ўлка ҳақида қаламкаш ўзбек дўстларимдан кўп эшитганман. Бундан ташқари ўзбек адиблари ва шоирларининг она юртлари тўғрисида ёзган асарларидан маълум тасаввурга эга эдим. Лекин, халқ мақолида тўғри айтилганидай, ҳақиқатан ҳам минг марта эшитгандан бир марта кўрган афзал экан. Совет адабиёти кунларида қатнашиш учун мен Грузия адиблари отрядининг вакили сифатида бу ерга келдим-у, Ўзбекистон тасаввуримдагидан ҳам зиёд, гуллаб-яшнаган республика эканлигига ишонч ҳосил қилдим. Мен унинг қадимги машҳур шаҳарларини, тарихий ёдгорликларини кўришни кўпдан орзу қилар эдим. Орзуларим ушалди. Ўзбекистон бўйлаб мароқли сафарга чиқдим. Фақат тарихий жойларни эмас, балки кекса она замин меҳнаткаш совет кишилари қўлида нақадар ўзгариб, равнақ топиб бораётганлигини ҳам ўз кўзларим билан кўрмоқдаман.

Тарихдан маълум, Ўзбекистон ҳам бошқа чекка ўлкалар каби ўтмишда анча қолоқ эди. Барча совет республикалари қаторида ўзбеклар диёри ҳам социализм йилларида таниб бўлмас даражада гуркираб, яшнаб кетди. Атоқли ўзбек шоири Ғафур Ғулом «Бири-бирига устоз, бири-бирига шогирд» деган ҳикматли иборани совет халқлари тўғрисида жуда ўринли айтган. Ҳозир мамлакатимизда қолоқ ва илғор ўлкалар йўқ, бу ерда барча халқлар, барча республикалар ҳамқадам ривожланмоқда. Ҳаётнинг ҳамма соҳаларида бири-бирига устоз, бири-бирига шогирд ҳолда ўзаро кўмаклашиб, тараққиёт ғилдирагини олдинга айлантиряптилар.

Кўп миллатли совет кишилари оиласида маданиятларимизнинг тарихан янгича ўзаро алоқалари, ҳамкорликлари юзага келди. Шунинг учун ҳам, масалан, бугун грузин адабиётининг гениал намояндаси Шота Руставелининг асарларини ҳар бир ўзбек хонадонида учратар экансиз, бундан таажжубланмаса ҳам бўлади. Худди шунингдек, ўзбек халқи бадиий маданиятининг атоқли вакилларидан Алишер Навоий, Фурқат, Ҳамза, Ғафур Ғулом, Ойбек ва бошқаларнинг асарлари грузинлар учун ҳам севикли экан, бунинг ҳам ҳеч қандай ҳайрон қоларли жойи йўқ. Чунки бизда ҳар бир халқнинг моддий ва маънавий бойликлари умумдавлат, умумсоциалистик мулк ҳисобланади. Ҳар бир халқ маданиятининг энг яхши ютуқлари ҳаммамиз учун умумий ифтихордир. Грузин тилига ўзбек адабиётининг жуда кўп асарлари таржима қилинган. Кейинги пайтларда ўзбек фольклорига ҳам бизнинг ўқувчиларимиз катта қизиқиш билан қараяпти.

Ўзбекистонда ўтаётган совет адабиёти кунлари маданий ҳамкорликларимиз тарихида ёрқин саҳифа бўлиб қолади. Бу кунларда халқларимиз ўртасидаги қардошлик, дўстлик янги саҳифалар билан бойийди. Ўйлайманки, адабиёт кунлари қатнашчилари ижодида Ўзбекистон мавзуи янги саҳифалар очади.

ПАРВОЗ

Анатолий ПЕРЕДРЕЕВ,
РСФСР.

...Бир уй турар қишлоқ четида,
Деворлари эскиган жуда.
Бир кулбаки, шундай беўхшов,
Фарқи йўқдир бошқаларидан.
Қуёш эса ёнарди лов-лов,
Ўт пуркарди кўкнинг қаъридан...
Пастлаб келар пўлат қуш шитоб,
Овозлари гулдираб кетар.
Энг четдаги уй узра шу тоб
Похолларни тўзғитиб ўтар!
Сўнг юксакка чиқар бекарор,
Ҳосил бўлмас яна муроди.
Уй устида чарх урар такрор
Ҳар мақомга солиб қанотин!
Кўп ажойиб эди ушбу ҳол,
Келган эди уй ҳам жунбушга.
Уй ичидан чиқди бир аёл
Термилганча ҳайбатли қушга...
Рангсизгина пешбандин шу он
Силкитаркан, узолмайин кўз —
Қарар садо ортидан ҳамон,
Хаёлларга ғарқ бўлиб, маъюс...
Ишонмоқлик бўлса-да мушкул,
Аён эди бир нарса, аён:
Шунда ўсиб-улғайганди ул —
Кўкни қучган учувчи ўғлон.

Муҳаммад АЛИ таржимаси.

АВЕЗОВ МУЗЕЙИДА

Абираш ЖАМИШЕВ,
Қозоғистон ССР.

Бу даргоҳга одам келади
тинмай
Тўрт тарафдан ёғилиб.
Мухлислари уни кўрмай йилу
ой
Қолган ахир соғиниб.
Ҳаммаси дилидан эҳтиром
сақлаб
Авезовга интизор.
У ахир борлиғин юртга
бағишлаб,
Ўтди бўлиб фидокор.
Авезов музейи! Муқаддас
макон,
Тўлиб ётар хат,
Хат эмас, ҳар бири меҳр,
ҳаяжон,
Ҳар сатрида муҳаббат.
Нигоҳ ҳам, хатлар ҳам шу
даргоҳ ичра
Меҳр рамзидай қолур.
Адибнинг сиймоси ўчмагай
сира,
Сўзи қалбга из солур.
Одам, одам бунга келади
ҳамон
Туғалмас бир оқимдай.
Мухтор оға адл қомати билан
Мағрур турар ёлқиндай.

Суратда: республикамизда ўтаётган совет адабиёти кунлари қатнашчиларидан бир гуруҳи Тошкент Ленин майдонида.

И. Глауберзон фотоси.

ЙЎЛ БОШИДА

Юрий РИТХЭУ
(Ленинград)

(РОМАНДАН ПАРЧА)

Орвони янги одатга кўра тахтадан ясалган тобутда дафн этишди.

Тахтани ўтган йили биринчи совет пароходи келтирган запасдан олишди.

Тнарат тобут ясаб туриб ўзига-ўзи: «Биринчи уйни раисимизга. Энминнинг биринчи большевиги Орвога қурадиган бўлдик-да», деб чуқур хўрсиниб қўйди.

Мозор Тепада, Тинэвиринэу-Мери деган ном ёзилган бут қийшайиб ётган жой яқинида Гуват лом билан музлаб қолган ерни ўярди. Бошига тушган ташвишлардан кейин унинг доимо кулиб турувчи чеҳрасида қандайдир паришонхотирлик, ғамгинлик сезилар, ўзи ҳам камгап бўлиб қолганди.

Ярангада аёллар Орвони сўнгги йўлга тайёрлашарди. Тнарат Жоннинг олдига келиб, Кэлена билан маслаҳатлашиб олишга рухсат сўради.

Кампир унинг илтимосини диққат билан эшитиб, Жонга мурожаат қилди:

— Нима дейсан, кириб чиқсаммикин?

— Ихтиёр ўзингда, кўнглингга нима сиғса шуни қил, — жавоб берди Жон шаман кампирнинг сўзларидан ҳайратланиб.

— Марҳум ўлимдан олдин нима деганини билиб чиқишим керак.

Эркаклар чодирга кириб ўтириб туришди. Кэлена фолбинлик таёқчасини олиб ичкарига эмаклаб кириб, у ерда узоқ вақт йўқ бўлиб кетди. Чиққанда ҳамма унга юзланди.

Кэлена узатилган чилимдан бирикки қаттиқ тортди-да, ўзини ишбилармон қилиб кўрсатиб деди:

— Орво, ҳаммадан розиман деди. Яна бундай деб айтди: қўлларингдагини эҳтиёт қилинглар, бирбирларингдан қолманглар.

— Бирон-бир муҳим гап айтмадими? — сўради Тнарат эҳтиром билан.

— Айтди, — жавоб берди Кэлена чилимдан яна бир тортиб олиб.

Антон бу гапларни диққат билан эшитар экан, дорилфунунни битирган Жон Макленнандек одам ҳам буларнинг ҳаммасига жиддий қараётганига ҳайрон бўларди. Бу бировнинг кўнглига озор бермаслик эмас, балки ҳаммаси шундай бўлиши керак, деб тушуниш, шаман кампир айтган гапларга чуқур ишонч аломати эди.

— Нима деб айтди ўзи? — саволини такрорлади Тнарат.

— У ўрнига Сонни тайинлади.

— Жуда яхши бўпти, — суюниб деди Тнарат.

Кэлена Антон Кравченкога қаради. Кампирнинг қисиқ кўзлари косаси ичидан милтиллаб турарди. «Ҳақиқатан ҳам, бу кўзларда иш кўп» — хаёлидан ўтказди Антон.

Марҳумнинг тобути тайёр бўлди. Тнарат Антон билан икковлашиб, ёғочдан ёдгорлик ясаб, «Шаҳзода Альберт» деган Америка тамаки қутисидан беш қиррали юлдуз кесди. Кейин михни чўғда қизитиб ёғочга «Орво» деб ёзиб қўйди.

— Ёзув жуда қисқа бўлди-да, — афсус билдирди Гуват.

— Оти шунақа бўлгандан кейин биз нима қилардик — жавоб берди Антон.

— Орво большевик эди-ку, шиор ёзса ҳам бўлади, — маслаҳат берди Гуват.

— Қанақа шиор? — сўради Антон.

— Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

— Тўғри! — унинг фикрига қўшилди Тнарат. — Орво у ерда ҳам қўл қовуштириб ўтирмайди,— деди Тнарат булутлар орасидан кўринган зангори осмоннинг бир парчасига ишора қилиб. — Биринчи Энмин большевиги булутлар орасидан шиор кўтариб борсин.

Антон нима дейишини билмай Жонга қаради.

— Сиз шиорни қоғозга ёзиб берсангиз, ўзлари ёғочга ўйиб кўчиришади, — маслаҳат берди Жон.

Антон чиройли қилиб, йирик босма ҳарфлар билан ёзиб берди.

Орадан кўп ўтмай, Орвонинг номи устига қиздирилган мих билан куйдириб ёзилган қуйидаги сўзлар пайдо бўлди:

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

Гуват хитоб белгисини китга отиладиган найзага айлантириб, учини тепага қаратиб қўйди.

Видолашувга келганлар Мозор Тепага кўтарила бошлади. Олдинда эркаклар. Улар тобут ортилган чанани судраб боришарди. Улардан кейин чана ортида бир аёл киши — Тинарахтина. Антоннинг қўлида милтиқ. Лекин ҳеч ким буни нима қиласан, деб сўрашга ботинолмайди.

Тобутни Гуват ҳафсала билан қазиган чуқур ёнига қўйишди. Арқон эсдан чиқиб қолган экан, бир болани қишлоққа чопдиришди. У келгунча Антон олдинга чиқиб деди:

— Эшитинглар, бир нарса демоқчиман!.. Бугун биз ўз дўстимизни, совет раиси ўртоқ Орвони дафн этаяпмиз. Шунинг учун у ҳақда бир гап айтмоқчиман...

Антон қўлини оғзига тутиб томоқ қириб қўйди.

— Орво келажакни деб ўтмишдан юз ўгиришдан қўрқмаган одам эди. У чукот халқини маҳв этиб келган эски урф-одатлар ўрнига тамомила янги урф-одатлар қарор топишидан ҳайиқмади. У Большевиклар партиясига расман аъзо бўлмаса ҳам, чинакам большевик қалбли киши эди. Унинг саховатли қалби камбағал-бечораларга раҳм-шафқат, меҳр-оқибат билан тўла эди. Революционерлар худди шундай кишилардан етишиб чиқади. Орво революциянинг чинакам солдати сифатида, синфий душман қўлидан ҳалок бўлди. Ўртоғимиз Орво орамиздан кетаётган бўлса ҳам, у бошлаган ишни дўстлари давом эттиришади.

Қизининг қабри устидаги қийшайиб қолган бутга қараб турган Жон шу топда Антоннинг юракдан айтган сўзларининг қанчалик ҳақлигини бутун вужуди билан сезиб, томоғига бир нарса тиқилгандек бўлди. Кўзларига беихтиёр ёш келиб, денгизга юзланди.

Тобутни оҳиста қабрга тушириб арқонни тортиб олишди. Муз аралаш тупроқ ёғоч қопқоқни тарақлатиб, тезда тепалик ҳосил қилди. Тинарахтина ҳўнграб йиғи солди.

Жон нам киприкларини пирпиратиб денгиз саҳросига қаради. Шабада дазмоллаб қўйгандек теп-текис сув юзаси уфқ билан туташган жойда эски қўноқларига ошиқаётган моржлар галаси сузиб келмоқда эди.

Шу пайт милтиқнинг шиқирлаб ўқланаётгани эшитилди.

Жон икки сакраб Антоннинг ёнига келди-да, милтиқ оғзини ерга қаратди. Ҳамма ҳайрон бўлиб унга қаради, Антоннинг жаҳли чиқди.

— Нима гап ўзи!

— Ана уёққа бир қаранг! — шошиб деди Жон. — Моржлар қўноқларига қайтиб келяпти. У отишга йўл қўймасди. — Шундай деб у ерга ҳозиргина қоқилган ёдгорлик томон бош ирғитди.

— Тўғри, — деди Тнарат. — Моржлар сузиб келяпти.

Энди Антон ҳам гап нимадалигини тушуниб, милтиқнинг ўқдонини бўшатди.

Жон тепаликдан туша туриб, қизининг қабри ёнидаги янги ўрнатилган ёдгорликка маъюслик билан қараб, ичида яна бир марта ўқиди:

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!
ОРВО

Ҳаммалари марҳумнинг ярангасига қайтиб, унинг хотираси учун безоғлиқ хонтахта атрофидан жой олишди. Антон қўлини кўтариб, бир пас жим туришга ишора қилди.

— Совет раисидан жудо бўлдик. Энди биз янги раис сайлашимиз керак. Бу масалани кечиктириб бўлмайди. Кимда қандай таклиф бор?

Орага чўккан сукунатда Тнаратнинг овози янгради:

— Кэлена марҳум ўрнимга Сон раис бўлсин деб тайинлаб кетди, деган эди-ку.

Жон бу сўзлардан гангиб қолди.

— Ҳақ гап, — бош ирғитди Нотавье.

— Жуда муносиб одам, — сўзини давом эттирди Тнарат, — адолатли, бизга жонкуяр киши, бу томонини гапириб ўтиришнинг ҳожати йўқ. Бундан ташқари, у саводли. Раис бўлиш учун бу жуда керак.

Антон мамнунлик билан Жонга қаради:

— Ўзингиз нима дейсиз, Жон Макленнан?

— Нима ҳам дердим... — Жон ҳақиқатда шундай ҳаяжонда эдики, ҳатто фикрлари ҳам чувалашиб кетган эди. — Қачонлардир менга бундай иззат-икром, шунчалик ишонч билдиришади деб ўйламаган эдим.

— Ҳаммаларингнинг эсингизда бўлса керак, сайлаш учун рози бўлганлар қўлини кўтариши лозим... — Антон гапини тугатмаган ҳам эдики, чоттагинада ўтирганларнинг ҳаммаси бирваракайига қўлларини кўтаришди.

Жонни илиқ бир туйғу чулғаб олди.

— Табриклайман, — деди Антон янги сайланган раиснинг қўлларини маҳкам қисаркан.

Жон Орвонинг ярангасидан уйига қайтмай, денгиз томонга йўл олиб, сув чайқалиб келиб урилиб турган қирғоқ ёнига келди.

Ҳа, унинг янги ҳаёт йўли шу ердан бошланган. Шу ерда, қиш чилласида тарашадек қотиб қолган «Белинда» кемаси атрофидаги музни портлатаман деб қўлини майиб қилиб олганди. Ўзиникилар уни ташлаб кетишганини шу ерда билган. Ғарибликини билдирмай бошпана берган, ҳаётни яна севишга, одамларга ишонишга ўргатган Токони овга чиққан пайтда ҳув анави ерда билмасдан отиб қўйганди.

Э-ҳа, нима ташвишлар тушмади, қандай фикрлар келмади бу бошга... Ҳа, ҳозиргача шундай бўлди, аммо, олдинда бутунлай бошқа бир ҳаёт, янги ҳаёт бор!

Жон уйига қайтди. Хотини ҳам, болалари ҳам янгиликдан хабардор эдилар. Шундай бўлса ҳам Жон Макленнан ярангасида ҳукм сурувчи одатга кўра бу ҳақда ҳеч ким лом-мим демади.

Жон Яконн чақириб қоғоз келтиришни сўради.

Жон тутқичга қалам боғлаб, бир зум ўйланиб турди-да, кейин дадил ёза бошлади:

«Ленинга, Москва, Россия Совет Республикаси.

Мен, Жон Мак-Гилла Макленнан, Энмин қишлоқ Советига раис этиб сайланганлигим сабабли, совет гражданлигига қабул қилишингизни сўрайман. Чунки мен ҳозирги вақтда расман Буюк Британия короли ҳазрати олийларининг фуқаросиман.

Жон МАКЛЕННАН,
Энмин — Чукотка.
1923 йилнинг 14 августи».

М. ЖАЛОЛОВ таржимаси.

ТАХИАТОШДА ТАНТАНАЛАР

ТАХИАТОШ. Совет адабиёти кунлари қатнашчилари Қорақалпоғистон Автоном Республикаси саноати, қурилиши, қишлоқ хўжалиги, фан ва маданияти билан танишишни давом эттирмоқдалар. Улар бу ерда Амударёнинг янги ўзани Тахиатош гидроузели, Тахиатош ГРЭСи, шунингдек, Тахиатош — Нукус темир йўл қурувчиларининг азиз меҳмони бўлдилар. «Тахиатошгидроэнергострой» бинокорлари, инженер-техниклари, энергетиклари билан бўлиб ўтган учрашувлар катта байрам тантаналарига айланди.

Меҳмонлар энергетиклар шаҳри Тахиатошнинг хушманзара жойларини томоша қилишгач, Хўжайли районидаги Ленин номли колхозга келишди. Улар бу ерда колхозчилар, механизаторлар билан учрашдилар. Колхозда Улуғ Ватан урушида қаҳрамонларча ҳалок бўлган жангчиларга бағишлаб ўрнатилган ёдгорликни зиёрат қилишди.

Учрашувларда меҳмонлар ўз асарларидан ўқиб бердилар.

Р. ЕШИМБЕТОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

Спорт. Спорт. Спорт.

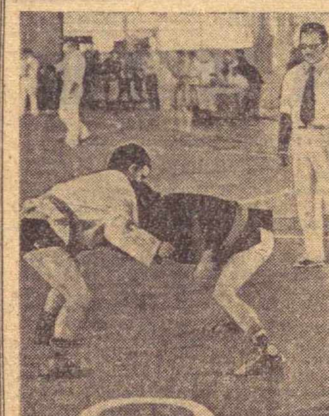

ВЕЛОСИПЕД ПОЙГАСИ. Кеча Польша Халқ Республикасида уч қардош социалистик мамлакат пойтахти — Варшава—Берлин — Прага маршрути бўйлаб 14 босқичли Тинчлик велопойгасига старт берилди. Жаҳоннинг норасмий чемпионати деб ном олган бу мусобақада 19 команда сафида 114 пойгачи ғолиблик учун куч синашмоқда. Совет спортчилари Тинчлик пойгасида йигирма биринчи марта иштирок этишлари. Ўтган 20 йил мобайнида СССР командаси тўққиз марта биринчи ўринни олишга муваффақ бўлган. Шахсий ҳисобда эса, совет спортчиларидан Ю. Мелихов, Г. Саидхужин ва Г. Лебедевлар пойга ғолиби бўлишган.

Бу йилги мусобақада Совет Иттифоқи шарафини куйбишевлик Ю. Михайлов (команда капитани), горькийлик В. Лихачев, москвалик Н. Горелов, омсклик И. Сносирев, куйбишевлик А. Чусов ва эстониялик А. Пиккууслар ҳимоя қилмоқдалар. Пойга 22 майгача давом этади.

ЗАМОНАВИЙ БЕШКУРАШ. Европа кубоги учун биринчи марта ўтказилган мусобақада киевлик Борис Онишченко 5066 очко тўплаб, шахсий ҳисобда биринчи ўринга кўтарилди. Европа мамлакатлари чемпионларининг мазкур мусобақасида мамлакатимиз шарафи учун курашган украиналиклар умумий ҳисобда венгер бешкурашчиларидан сўнг иккинчи ўринни олдилар.

БАЙДАРКА ВА КАНОЭ ҲАЙДАШ. 150 га яқин спортчи иштирокида Тошкент денгизида Ўзбекистон чемпионати ўтказилди. 500 метр масофада каноэчи В. Кисельков, байдаркачилар В. Вертянкин ва Д. Яхшибоевлар биринчи бўлишди. Бошқа масофаларда ҳам натижалар ёмон эмас.

ШАШКА. Ғалаба байрамига бағишлаб мусобақа ўтказиш анъана бўлиб қолган. «Спартак» спорт жамияти шашкачилари шунақа мусобақаларда уч йил сурункасига ғалаба қилиб, кўчма совринни «ўзлариники» қилиб олган эдилар. Кейинчалик бу хил мусобақа фақат шу жамият миқёсида ўтказиладиган бўлди. Кеча Тошкентда эркаклар ўртасида юз катакли шашка бўйича мусобақа бошланди. Турнирда дастлабки икки ўринни олган шашкачига жамият марказий совети биринчилигида қатнашиш ҳуқуқи берилади.

◆ ◆

Тошкентдаги «Ёшлик» спорт аренасида мамлакатимизнинг турли шаҳарларидан келган полвонлар иштирокида самбо турнири бошланди.

Суратда: урганчлик К. Бобожонов билан В. Марков (Чебоксари) ўртасида беллашув пайти.

М. Нуриддинов фотоси.

Реклама ва эълонлар

ЎЗБЕК ДАВЛАТ ФИЛАРМОНИЯСИ
МАРКАЗИЙ ЮБИЛЕЙ СПОРТ ЗАЛИДА
9, 10 МАЙ КУНДУЗ СОАТ 3 ВА КЕЧ 7 ДА
ЎЗБЕКИСТОН САНЪАТ УСТАЛАРИ
ВА ЁШ ИЖРОЧИЛАР ИШТИРОКИДА
КАТТА БАЙРАМ КОНЦЕРТЛАРИ

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист
ОЛМАХОН ҲАЙИТОВА
ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН АССР ХАЛҚ АРТИСТИ
ОТАЖОН ХУДОЙШУКУРОВ

Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофотининг лауреати Дилафрўз ЖАББОРОВА;

Солистлар: Фахриддин УМАРОВ, Ортиқ ОТАЖОНОВ, Дадахон ҲАСАНОВ, Гулчеҳра ИСМОИЛОВА, Дилором ҚАЮМОВА, Ойша РАҲМОНОВА, Малика АҲМЕДОВА, Роза КАКУРИЕВА.

Телеминиатюра ва сўз усталари: Ҳасан ЙЎЛДОШЕВ, Зайнобиддин ва Мадамин ЮСУПОВлар (Марғилон);

Бутуниттифоқ «Октябрь 40 йиллиги» фестивали ва Бутуниттифоқ бадиий коллективлар кўригининг лауреати

«ШОДЛИК» АШУЛА ВА РАҚС АНСАМБЛИ

Ансамблнинг бадиий раҳбари — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Ҳаким НИШОНОВ.

Программани — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Ғулом ТОЖИАЪЛОЕВ ва Ўткир СИДДИҚОВлар олиб борадилар.

Билетлар Свердлов номли концерт зали ва Марказий «ЮБИЛЕЙ» спорт зали кассаларида кундуз соат 2 дан сотилади.

Коллектив бўлиб кўриш учун заявкалар қабул қилинади.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

9 МАЙ — ПАЙШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 9.25— ТОШКЕНТ. 9.30 — Ўқувчилар учун кўрсатув. 10.10 — Мардлик — мангулик. 11.00 — МОСКВА. 11.05 — Янгиликлар. 11.10 —Гимнастика. 11.25 — Мультфильм. 11.40 — Қон билан ёзилган сатрлар. 12.10 — Бугун — ғалаба куни. 12.25 — Чақирилмаган меҳмон (бадиий фильм). 14.00 —Концерт. 16.00 — ТОШКЕНТ. 16.10 — Ўқувчилар учун концерт. 16.40 — Телефильм. 17.00 — Футбол: «ПАХТАКОР» — «ШАХТЁР». 19.00 — МОСКВА. Футбол: «АРАРАТ» — «ДИНАМО» (Москва). 20.45 — ТОШКЕНТ. 21.00 — Замондошларимиз — қаҳрамонларимиз. 21.50 — МОСКВА. Фашизмга қарши курашда ҳалок бўлганларнинг порлоқ хотирасига бағишланган бир минутли сукунат. 22.10 —«Вақт». 22.40 — «ЕРКИН ҲАЁТ». (Тошкент). ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 16.00 — МОСКВА. 17.20 — Концерт. 17.45 — Халоскорлик (бадиий фильмнинг 5-серияси). 19.00 — ТОШКЕНТ. Бугун — ғалаба байрами. 20.00 — Ҳужжатли фильмлар экрани. 20.45 — МОСКВА. Киноконцерт. 21.50 — Фашизмга қарши курашда ҳалок бўлганларнинг порлоқ хотирасига бағишланган бир минутли сукунат. 22.10 — Телефильм. 22.40 — Жанговар йиллар қўшиқлари. УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 19.00 — Тошкент янгиликлари. 19.15 — Мени кут (бадиий фильм). 20.40 — Фильм-концерт.

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Италияликларнинг Россиядаги ғалати саргузаштлари — «КУКЧА», ҲАМЗА номли, С. РАҲИМОВ номли (кундуз ва кечқурун), «СПУТНИК» (жуфт соатларда), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Орзунинг ушалиши — «ЧАЙКА», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Бу кишига девор писандмас — НАВОИЙ номли, «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Тинч океанда ҳам... — Ғ. ҒУЛОМ номли (кундуз ва кечқурун).

Доктор Ивенс сукутда — ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

ЁЗГИ БИНОДА

Орзунинг ушалиши — «ФЕСТИВАЛЬ».

Қайнона — «ХИВА».

10 МАЙ

ҚИШКИ БИНОДА

Италияликларнинг Россиядаги ғалати саргузаштлари — «КУКЧА», ҲАМЗА номли (кундуз ва кечқурун), «СПУТНИК» (тоқ соатларда).

Қайнона — «СПУТНИК» (жуфт соатларда), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Орзунинг ушалиши — «ЧАЙКА», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Бу кишига девор писандмас — НАВОИЙ номли, ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Доктор Ивенс сукутда — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

ЁЗГИ БИНОДА

Орзунинг ушалиши — «ФЕСТИВАЛЬ».

Қайнона — «ХИВА».

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 9/V да Парвона (кундузи), Комиссия (кечқурун), 10/V да Оқшомдан тушгача.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 9/V да Кумуш тўй (12.00), Концерт (16.00), Ҳижрон (20.00).

МАРКАЗИЙ «ПАХТАКОР» СТАДИОНИДА
9 МАЙ СОАТ 17.00 ДА
СССР биринчилиги учун олий лиганинг
«ШАХТЁР» (Донецк) — «ПАХТАКОР» (Тошкент)
командалари ўртасида
ФУТБОЛ

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.
БИЗНИНГ АДРЕС: 700.029, ГСП, Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, № 26 * ТЕЛЕФОНЛАР Эълонлар — 338142, коммутатор — 330249 дан 330258 гача
Р. 01468. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64583. А. — 108.